179

– บทที่ ๒๖ –

๗. **"บุพเพนิวาสานุสติญาณ"** ก็เช่นกัน ก็จะต้องจับประเด็น จับจุดหมายที่เป็นเป้าชัด ๆ แท้ ๆ ถูกตรงให้ได้ ว่า การมี **"อนุสติ"** หรือ **การระลึกถึงระลึกย้อนทวนตามสิ่งที่แล้ว ๆ มา นึกทบทวนถึงความเคยเป็นอยู่ที่ผ่านมาแล้วนั้น ๆ** จะระลึกไปทำไม ? จะนึกทบทวนดูให้ได้ประโยชน์อะไร ?

ถ้าไปหลงเข้าใจอยู่ว่า "**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" นั้น หมายเอาเพียงการระลึกย้อนไปเพื่อ "รู้" ว่า แต่ปางก่อน ๆ ที่เราจะมาเกิดเป็น "คน" เป็นร่างเป็นกายแท่งนี้ท่อนนี้นั้น เราได้เกิดมามีร่างมีกายเป็นอะไร ? เป็นคน หรือ เป็นสัตว์ ? ถ้าเป็นคนมีรูปร่างอย่างไร ? ชื่อเรียงเสียงไร ? ลูกใครหลานใคร ? หรือ เป็นพ่อคนนั้นแม่คนนี้อยู่เท่านั้น มันก็ได้เท่านั้นเอง **จะไม่มีประโยชน์ทาง "ธรรม" อันเป็นที่สุดได้เลย**

หรือ ยิ่งหลงผิดหนักไปใหญ่ ขนาดถ้าระลึกได้ว่า เป็นใคร ? แล้วก็ไปมัวเมาพยายามระลึกให้ได้อีกว่า มีความเด่นอะไร ? ดังในแง่ไหน ? เป็นเศรษฐี หรือว่า เป็นเจ้าชั้นไหน ? เป็นตัวละครโด่งเด่นในสมัยที่เกิดนั้น ๆ แค่ใด ? ดังโด่งเด่นมาจนถึงปัจจุบันหรือไม่ ? หรือไม่ก็เป็นผู้มีเรื่องราวอันพิลึกกึกกือชวนให้ทึ่ง ชวนให้ดูเกี่ยวพันกับความสำคัญอะไรต่าง ๆ ในปัจจุบันนี้อย่างไรไปโน่น ! อันเป็นเรื่องราวเพื่อผลทางโฆษณาตัวตนเพิ่ม "กิเลสให้แก่กิเลส" ของตน แล้วตนก็จะ "ยึด" ไปเปล่าๆ ปลี้ๆ โดยตนก็ไม่รู้ตนหรอกว่า ตนได้หลงตน ได้ยึดเข้าให้ชนิดเต็มเปาแล้ว อย่างนี้ ก็เป็น "มิจฉาทิฏฐิ" ไม่ได้เข้าใจใน**อภิญญา** ข้อ "**บุพเพ-นิวาสานุสติญาณ**" แห่ง**พุทธศาสนา**เพียงพอเลย

180

เป็นการ "หลง" นิยาย แม้จะทำได้จริง ก็เป็นเพียงนักประวัติศาสตร์คนหนึ่ง ที่พากเพียรพยายามค้นคว้าประมวลความอันเป็นโบราณคดี *(โดยเฉพาะของตน)* ไว้ให้ยืดยาวมากมวลมากมายขึ้นมาเท่านั้นเอง และโดยแท้แล้ว เป็นการทำได้เก๊มากกว่า เป็นการระลึกโมเม สะเปะสะปะไปตามกิเลส ตามอุปาทาน นั่นแหละส่วนใหญ่

อะไรคือ "การบรรลุธรรม" ? *ระลึกชาติได้แล้ว มีผลสำเร็จในทางหลุดพ้น ละชั่วประพฤติดี ทำให้บริสุทธิ์ผุดผ่องถึงจิตกันอย่างไร ?* **มีบทปฏิบัติขัดเกลา อันอาศัย การระลึกชาติ ระลึกทบทวนย้อนสิ่งที่ผ่านมานั้นๆ กันไฉน ?** *ได้ลองพิจารณากันให้ตรงเป้ากันหรือไม่ ?*

ผิว่าใครใด ไปเมามายอยู่แต่ในเป้าที่ว่า **"บุพเพนิวาสานุสติญาณ"** *ของ* **พุทธศาสนา** *นั้น* หมายเอาเพียง การระลึกได้ หยั่งย้อนไปได้ไกลๆ ข้ามชาติ ข้ามภพ ข้ามช่วงชีวิต ข้ามร่างกายขันธ์นี้ ไปได้มากๆชีวิต มากร่าง มากกาย เป็นร้อยร่าง พันกาย หมื่นชาติ แสน–ล้านชีวิต ได้ แม้จะรู้ลำดับเรื่อง รู้บทบาท ตลอดจนเหตุการณ์ คำพูดของอดีตนั้นๆ แต่ไม่คำนึงถึงเวทนา ถึงจิต หรือถึงปรมัตถ โดยระลึกกันเอาเพียงกายนอกกาย อันเป็นแต่ "รูป" ที่ไร้ "นาม" เป็นอันยุติเพียงเท่านี้แล้ว นับว่า เป็น "การเก่ง" เป็นยอดอภิญญา เป็นสมรรถภาพสำคัญของพุทธแล้วละก้อ ! นั่นคือ ยัง "สำคัญผิด" *(สัญญาวิปลาส)* ยังเข้าใจผิด *(มิจฉาทิฏฐิ)*

ถ้าปักใจปฏิบัติแล้วๆ เล่าๆ พากเพียรประมวลความรู้ความสามารถอยู่แต่แค่ "เป้าหมาย" อย่างนี้ ให้ยิ่งๆขึ้น เป็นเพิ่มการระลึกชาติให้ได้ จากรู้ร้อยร่าง พันกาย ได้แล้ว ก็เพิ่มให้ได้ เป็นรู้หมื่นร่าง แสนกาย ออกปานใดๆ ก็รับรองว่า *การปฏิบัติแม้จะแสนเก่งเช่นนี้ ออกปานใดๆ ? ถ้า "ทิฏฐิ" หรือ ความเข้าใจหมายเอาเพียง "รูปธรรม" เท่านี้* **ก็ไม่ใช่ "สุปฏิปันโน" ที่มี "อริยมรรค" ดอก !** *(คือ ปฏิบัติเก่ง แต่ไม่ดีบริบูรณ์เสียแล้วหละ ! เพราะ "อธิปัญญา" ไม่มีสืบต่อไปอีก)* **เพราะมันไม่เป็น "อุชุปฏิปันโน" เลย !** *(คือ ปฏิบัติตรงเป็น

181

"เถนตรง" ไปซะแล้วหละ ! เพราะมันกลายเป็น "เลยเถิด" ผิดเป้าที่หมายที่กำหนดไปซะอีก) จึงจะไม่เกิด "ญายปฏิปันโน" เป็นอันขาด ! *(คือ จะไม่เกิดเป็นผู้มี "สัมมาญาณ" ทะลุรอบเป็นแน่แท้ !)* และจะไม่ถึงซึ่งความเป็น "สามีจิปฏิปันโน" กันได้สักที *(คือ จะไม่ได้มีโอกาสเป็นเจ้าของ "ธรรม" กับเขาเสียเอาเลยหนะซี ! เพราะได้แต่แค่ "กาย" แม้แต่ "เวทนา" ก็ไม่รู้ "จิต" ก็จะไม่แทงทะลุ แล้วจะถึง "ธรรม" จนเป็นผู้เห็นธรรม รู้แจ้งธรรมนั้น ย่อมไม่ได้)*

หรือ ยิ่งไปหลงผิดติดยึด เช่น เมื่อระลึกชาติได้แล้วว่า ตนแต่ปางก่อนนั้น สมมุติว่า เราเคยเกิดเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ที่มีชื่อเสียงองค์หนึ่ง หรือ เคยเกิดเป็นถึงพระมารดาพระเจ้าแผ่นดินเสียเลย ดังนี้ เป็นต้น แล้วก็ไป**หลงใหลได้ปลื้ม**อยู่แต่กับ*ความเป็นแล้ว ความเคยมีมาแล้วนั้น* อันเป็นอดีตผ่านนานไกลมาแล้วเป็นไหน ๆ นั้น อยู่ไม่รู้สร่างซา ก็ยิ่งน่าเศร้า น่าสมเพช **แม้จะเคยเป็น "จริง"** ปานใด ก็ตาม ก็ยังน่าสมเพชอยู่นั่นเอง เพราะมันเหมือนกับชายที่หลงรักเนื้อหนังผิวพรรณหญิงสาวคนหนึ่ง รักไปจนกระทั่งเนื้อหนัง ผิวพรรณนั้นแก่เหี่ยวก็ยังหลงรัก แม้กระทั่งเนื้อหนังนั้นตายเน่าอืด พุพอง เหม็นแล้ว เขาก็ยังงมงาย รักเนื้อหนัง เน่าอืด พุพอง เหม็นเน่านั้น หรือ แม้เนื้อหนังนั้นจะแยกเปื่อย กระจัดกระจาย เน่าเฟะ เหม็นคลุ้ง เขาก็ยังหลงรักหลงยึดสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้ ไม่มีอยู่จริงนั้นอยู่ ฉันใด ก็ฉันนั้น และแม้ที่สุด เนื้อหนังนั้นไม่เหลือเกาะกุมกันอยู่แล้ว มันเปื่อยผุกระจัดกระจาย แยกส่วนสัดจับชี้เอาไม่ได้แล้ว ว่า ส่วนใดเป็นเนื้อเป็นหนัง แต่เขาก็ยังคงหลงรัก หลงยึดว่า สิ่งนั้นก็ยังคงอยู่ ยังคงมีสิ่งนั้นที่เขาหลงอยู่ นั่นแหละ ยิ่งคือ "จิต" ที่เป็นนิจจังของเขาตัวเดียวแท้ ๆ คงอยู่ ทั้ง ๆ ที่ทุกอย่าง **อนิจจัง** อย่าว่าแต่ "รูป" เลย แม้ "วิญญาณ" ก็ **อนิจจัง** ก็ **อนัตตา** แต่เขาคนนี้ผินไตรลักษณ์อยู่แท้ ไม่มีความเป็น "พุทธ" เลย **ถ้ายิ่ง "ไม่จริง" ไม่เป็นการระลึกที่ถูกแท้อะไรเลย เพียงเป็นเรื่องโมเมสะเปะสะปะ** *(ซึ่งมีกันเป็นส่วนมากด้วย)* ก็ยิ่งงมงายหนัก

แต่ถึงอย่างไรมันก็ยังงมโข่งผูกมัดรัดรึงอยู่แต่กับความเก่า ความเก๊ ความหลังอันผุ ๆ พัง ๆ ผ่านพ้นมาแล้วนั้น ๆ อยู่นั่นเอง อันเป็นความยึดที่ "ไม่ฉลาด" เลยสักน้อยนิด

182

เนื่องจากยิ่งผ่านมานานเท่าใด ? ก็ยิ่งน่าสมเพชมากเท่านั้น เพราะ เรื่อง หรือ สิ่งใดเมื่อมันยิ่งเก่ายิ่งแก่ มันก็ยิ่งเสื่อม ยิ่งสิ้นเหตุหมดปัจจัยลงไปเท่านั้นๆ ก็คือยิ่งไม่จริงไปเท่านั้นนั่นเอง ข้อสำคัญเดี๋ยวนี้ๆ นั่นแหละ เรามีจริงไหม ?! โดยเฉพาะ โลภะ–โทสะ–โมหะ อย่าง หยาบ–กลาง–ละเอียด ในเรา ต้องตรวจดีๆ ให้เป็น "มหัคคต" ให้ได้เชียว ! **ถ้ามันยังมีอยู่ แถมยิ่งมีมาก มีผนึกแน่นอยู่เอาด้วย ก็นั่นแหละเรากำลังบ้าทำ "เที่ยง" นั่นแหละเรากำลังบ้าทำ "อัตตา" นั่นแหละเรากำลังบ้าทำ "นิจจัง" ระวังเถิด !** เร่งลด เร่งทำลายเถิด !

ดังนั้น ถ้าผู้ใดไปหลงเข้าใจว่า ยิ่งระลึกชาติได้ไกล ได้เก่าปีนานชาติเข้าไปมากยิ่งเท่าใด ? ยิ่งหลงตนว่า ยิ่งได้สิ่งดี ได้สิ่งยอด*(ดั่งนักประวัติศาสตร์)* ผู้นั้นก็ยิ่ง "มิจฉาทิฏฐิ" ยิ่งๆ ขึ้น ยิ่ง "สัญญาวิปลาส" ยิ่งๆ ขึ้นมากเท่านั้นๆ ! เพราะยิ่งเก่ายิ่งแก่นั้น ยิ่งไม่ใช่ "ของจริง" ยิ่งไม่ใช่ "รูป–นาม" ที่จะคงอยู่จริง โดย "ปรมัตถธรรม" นั้น **ยิ่งใหม่ยิ่งแท้** ฉะนั้น ยิ่งเท่าทันปัจจุบันเท่าใด ก็ยิ่งนั่นแหละ "จริง" ยิ่งกว่าสิ่งที่ผ่านกาลนานเนิ่นเพิ่มขึ้นเท่านั้น *(แต่ถ้าใหม่จนยังมาไม่ถึง ยังไม่เกิด ยังเป็นอนาคต ก็ "ไม่จริง" อีก)*

ผู้ยิ่งหลงจริงจังกับอดีตอยู่เท่าใด จึงยิ่งได้ชื่อว่า ยิ่ง "สัญญาวิปลาส" เท่านั้นๆ คือ สำคัญผิด หรือ หลงว่าของ ๒ สิ่งนั้น เป็นสิ่งเดียวอยู่นั่นเอง เช่น หลงว่า ร่างที่เคยเกิดมาแล้วตายไปแล้วนั้น เป็นเราเดี๋ยวนี้ หรือ ก็เท่ากับหลงว่า เมื่อวันเสาร์ที่แล้ว เป็นวันเสาร์นี้ ขณะนี้นั่นเอง ยังไม่ต้องพูดไปถึงวินาทีที่แล้ว กับ วินาทีนี้ หรือ จิตดวงที่เกิดดับแล้วดวงที่แล้ว กับ จิตดวงที่กำลังเกิดอยู่ดวงเดี๋ยวนี้หรอก ! *ยิ่งผู้ใดเห็นเป็นสำคัญอยู่ในใจมากเท่าใด ? หรือ ยิ่งจริงจังยึดแน่นยึดมากเท่าใด ? ก็ยิ่งชื่อว่า "วิปลาส" หรือ ฟั่นเฟือน หลงใหล เลอะเทอะ อาการหนักยิ่งเท่านั้นๆ !*

183

แต่จะมิใช่ว่า "อดีต" ไม่มี หรือ "อดีต" ไม่มีฤทธิ์ ไม่มีวิบาก ไม่มีอำนาจส่งผลต่อปัจจุบัน ต่ออนาคต เป็นอันขาด อย่าเข้าใจผิด !! เพียงแต่ว่า เราอย่าไปคว้าเอา "อดีต" มาหลงเป็นจริงเป็นจัง เป็นวรรคเป็นเวรอยู่เป็นอันขาด หรือ เราจะไปแก้กรรมเปลี่ยนเวรใน "อดีต" นั้น ไม่ได้ ! อย่างมงาย !! แต่เราจะทำปัจจุบันให้ดี ให้มีฤทธิ์ มีผลไปสู่อนาคตเท่านั้น ที่จะทำได้ แก้ได้ และควรสนใจ เรามี "อดีต" เพียงเป็นครู เป็นความจริงเพียงแค่เทียบเคียงปรับปรุงให้แก่เรา เท่านั้นแหละสำคัญ

"**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" นั้น จะเป็น "ญาณ" เป็น "วิมุติ" กันจริง ๆ ได้อย่างไร ? เป็น "วิชชา ๑" ใน "เตวิชโช" กันแง่ไหน ? จะต้องกำหนดให้รู้จุดสำคัญ ประเด็นที่หมาย ต้องให้แม่นให้ตรงเป้า

เรามาดูจากบาลี และ ที่พระไตรปิฎกฉบับมาตรฐานหลวงแปลกันไว้ดูซิว่า **อภิญญา**ในแขนง "**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" นี้ จะเอาความหมายกันแค่ไหน ? อย่างไร ?

ที่แปลกันไว้ ก็เข้าใจตามๆกันมาว่า ดังนี้ :–

"เธอย่อมระลึกชาติก่อนได้เป็นอันมาก คือ ระลึกได้หนึ่งชาติบ้าง สองชาติบ้าง สามชาติบ้าง สี่ชาติบ้าง ห้าชาติบ้าง สิบชาติบ้าง ยี่สิบชาติบ้าง สามสิบชาติบ้าง สี่สิบชาติบ้าง ห้าสิบชาติบ้าง ร้อยชาติบ้าง พันชาติบ้าง แสนชาติบ้าง ตลอดสังวัฏฏกัปป์เป็นอันมากบ้าง ตลอดวิวัฏฏกัปป์เป็นอันมากบ้าง ตลอดสังวัฏฏวิวัฏฏกัปป์เป็นอันมากบ้าง ว่า ในภพโน้น เรามีชื่ออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุข เสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากภพนั้นแล้ว ได้ไปเกิดในภพโน้น แม้ในภพนั้น เราก็ได้ชื่ออย่างนั้น มีโคตรอย่างนั้น มีผิวพรรณอย่างนั้น มีอาหารอย่างนั้น เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น ครั้นจุติจากภพนั้นแล้ว ได้มาเกิดในภพนี้ เธอย่อมระลึกถึงชาติก่อนได้เป็นอันมาก พร้อมทั้งอาการ พร้อมทั้งอุเทศ ด้วยประการฉะนี้

184

ดูกรมหาบพิตร เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงจากบ้านตนไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านแม้นั้น ไปยังบ้านอื่นอีก จากบ้านนั้น กลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม เขาจะพึงระลึกได้อย่างนี้ว่า เราได้จากบ้านของเราไปบ้านโน้น ในบ้านนั้นเราได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พูดอย่างนั้น ได้นิ่งอย่างนั้น เราได้จากบ้านแม้นั้นไปยังบ้านโน้น แม้ในบ้านนั้น เราก็ได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พูดอย่างนั้น ได้นิ่งอย่างนั้น แล้วเรากลับจากบ้านนั้นมาสู่บ้านของตนตามเดิม ดังนี้"

ถ้าอย่าง "**ปุคคลาธิฏฐาน**" ก็ไม่มีปัญหาอะไร ? เพราะไม่ต้องใช้ปัญญาให้ลึกซึ้งแต่อย่างใด คำว่า ระลึกชาติ โดยเฉพาะคำว่า "ชาติ" ก็หมายเอาการเกิดของร่าง ของแท่งก้อนที่คลอดจากท้องพ่อท้องแม่ นับชาตินับวัฏฏะเอาด้วย "รูป" หยาบ รู้ชื่อ รู้แซ่ หรือ แม้รู้ โคตร–ผิวพรรณ ก็ตาม หรือ รู้ อาหาร ก็ตาม ก็ล้วนเป็นเรื่องของความหยาบ เรื่องของ "กาย" เรื่องของ "สักกาย" อย่างโลก ๆ ที่*หลงยึดได้ยึดดี*แค่นี้เอง ศาสนาอื่น ลัทธิเล็ก ลัทธิน้อย หรือ ลัทธิส่วนตัวไหนๆ เขาก็รู้ เขาก็ทำกันได้ออกขรมถมเถ สำหรับ**การระลึกชาติแบบนี้ ยิ่งระลึกได้มากชาติ ก็ยิ่งหลงตัวหลงตนว่า "จริง" ยิ่งขึ้น "เที่ยง" ยิ่งขึ้น จึงยิ่งติดยิ่งขึ้น** และ **ยิ่งมีกิเลสเพิ่ม**เป็น "ตัวตน" เพราะ**หลงตนว่า "เก่ง" มากขึ้นๆ**ซ้ำเข้าไปอีก

มันไม่หน่าย ไม่มีละคลายกันล่ะ ! มันมีแต่จะติดจะยึด จะแนบแน่น มีแต่จะถูกผูกมัดรัดรึงเข้าด้วย**ความหลงผิด** เพราะมันยิ่งจะปักใจว่า *จริงแท้ ไม่เสื่อม ไม่เปลี่ยน* **ไม่เป็นอื่น** เนื่องจากมันยืนยันอยู่แท้ๆว่า **มีเราอยู่เมื่อก่อน เดี๋ยวนี้มันก็ยังมีเรา** มันก็แสดงสภาพ "อัตตา" เน้นชี้สภาวะ "เที่ยง" !

ความเป็น "สัสสตทิฏฐิ" เกิดขึ้นได้ เพราะ**การระลึกชาติ**แบบ "มิจฉาทิฏฐิ" อย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้แล "อภิญญา" ที่ว่าด้วย "บุพเพนิวาสานุสติญาณ"

ของ**พุทธศาสนาแท้ๆ** จึงมิได้หมายเอาการระลึกชาติแบบหลงมัวเมาอยู่แต่แค่ "รูปหยาบ" หรือ แบบเกิดจากท้องพ่อท้องแม่ หรือ แบบสืบประวัติศาสตร์เยี่ยงนี้เลย ต่อให้การระลึกนั้น เก่งเยี่ยม "หยั่งย้อนกาล" สืบสาวอณูปรมาณูสูญญาณูเข้าไปรู้สิ่งที่เหลือนั้น เป็นจริงได้ จริงแท้แค่ใดๆ ก็ตาม เพราะการระลึกเอาได้แค่สภาพหยาบเช่นนี้ แม้จะรู้ว่า แต่ละชาติ แต่ละปางของตนนั้น เสวยสุข เสวยทุกข์อยู่อย่างใดๆ ก็หาได้ "รู้" เบื่อ รู้หน่าย รู้เข็ดรู้หลาบอะไรไม่ ! มันไม่มี "ความรู้" ก้าวล่วง*พ้นความหยาบ–พ้นสักกาย*ไปถึง "ปรมัตถ์" คือ ถึงจิต–เวทนา–ธรรมกันได้สักที ! **อันหมายถึงแค่หยั่งเข้าไปรู้ "นาม" ของสภาพนั้นๆ ที่ในพระไตรปิฎกฉบับมาตรฐานหลวงนี้แปลว่า "ชื่อ" นั่นแหละ** และ เป็นเพียงความหยั่ง "ปรมัตถธรรม" *(หยั่งเข้าหาแก่น)* ขั้นแรกเท่านั้นด้วย ก็ไม่มีทางจะก้าวสู่ "ความเจริญ" *(อภิญญา)* แท้ๆ ที่เรียกกันว่า "อภิญญา" ตามจริงถูกต้องได้ จึงหลงกันอยู่แค่ "อภิญญา" หยาบๆ ตื้นๆ เขินๆ อยู่แค่นี้เอง ผู้ระลึกชาติไปเห็น "นรก" นั้น ก็อาจจะกลัวบาป กลัว "อกุศล" อยู่หรอก ! แต่ผู้นี้จะรู้ "นรก" จริง แล้วป้องกัน "นรก" ให้ตนได้จริงนั้นแสนยาก ส่วนมากจะแนะนำ "นรก" ให้คนอื่น *(ซึ่งก็เป็น "นรก" แบบอัตตภาพตื้นๆ)* แล้วตนเองก็จมอยู่กับ "สวรรค์ลวง" *(อันก็คือ "นรก" แท้ๆที่ตนรู้ไม่ได้นั่นเอง)* จึงยิ่งได้ "นรก" หนักขึ้นไปอีก

"**บุพเพนิวาสานุสติ**" จะเกิด "ญาณ" จริง ! เกิดปัญญาแท้ ! จนไปรู้แจ้งว่า "**สุข**" **คือ** "**อลิกะ**" และรู้ "**ทุกข์**" **ว่า มันเป็น** "**อริยสัจ**" มันเป็น "ความเกิด" *(ชาติ)* **มันจะมีแต่การต่อสู้ที่เป็นไปเพื่อการได้มาให้ตน** มันจะมีแต่เหน็ดเหนื่อยอย่างเผาผลาญไร้ค่า มันจะได้แต่ "ดิ้นรน" เพื่อการ "ฆ่าตัวเองแล้วๆอีกๆ" หรือที่เรียกว่า เพื่อตัว เพื่อตน อันไม่รู้จบสิ้น อันไม่ยอมให้ตัวตนตายสนิท หรือ ตายจริง ตายจบกันสักที จึงไม่มี "เลิกเกิด" หรือ "เลิกวน" ไม่มี "ดับ" เพราะหลง**เหยื่อล่อ**ที่เรียกกันว่า "**สุข**" *(อลิกะ)* อยู่แล้วๆ เล่าๆ เป็นวัฏฏกัปป์อยู่ ไม่มี "เด็ด" ไม่มี "ขาด" อยู่นั่นแล้ว

186

จิตมันยิ่งสุข มันก็ยิ่งติด มันก็ยิ่งอร่อย มันก็ยิ่งหลงเหนียวแน่นแนบแน่น ก็ยิ่ง "ไม่รู้จัก" **ตัวติดแน่น-ตัวเหนียวแน่น**นี้ยิ่งๆขึ้น ถ้าตราบใดผู้นั้นไม่รู้ว่า "อภิญญา" ขั้น "บุพเพนิวาสานุสติญาณ" อันเป็นอภิญญาระดับที่ ๔ นี้ *(พุทธวิชา ขั้นที่ ๗)* คือ "ญาณ" *(สัมมาญาณ)* คือ **ความรู้** *ลึกซึ้งยิ่ง ประณีตยิ่งไปกว่า* "**อิทธิวิธี**" ลึกยิ่งกว่า "**โสตทิพย์**" และสุขุมซ้อนแฝงไปยิ่งกว่า "**เจโตปริยญาณ**" เป็นลำดับ เป็นชั้นเชิงเข้าไปหา "อาสวะ" เพื่อล้าง เพื่อถอดถอน "อาสวะ" จนบรรลุ "**จุตูปปาตญาณ**" และกระทั่งถึง "**อาสวักขยญาณ**" อันเป็นที่สุด ดังที่ได้กำชับกำชาไล่เรียงกันมาเรื่อยๆอยู่แล้ว ตั้งแต่ได้อธิบายถึง "อภิญญา" ในช่วงนี้

"**ความรู้ยิ่ง**" *(อภิญญา)* ขั้นลึกมาจนระดับนี้ จึงมิได้หมายเอาแค่ "วัตถุหยาบ" มิได้หมายเอาแค่ รูป–รส–กลิ่น–เสียง–สัมผัส "เกิด" มาให้รู้ให้เห็นเป็นเพียงขั้น "รูปธรรม" ด้วนๆ ตื้นๆ แค่นั้นไม่ !

เพราะผู้จะได้รับ "ญาณ" เป็น "อภิญญาญาณ" ขั้น "บุพเพนิวาสานุสติ" นี้ จะต้องมี "ญาณ" เป็น "อภิญญาญาณ" ขั้นต้นๆมาก่อนแล้วจริงๆ **เป็น "สามัญผล"** ตราบจนมามี "อภิญญาญาณ" ขั้น "เจโตปริยญาณ" อีกก่อน เป็นระดับๆ อันเป็นระยะก้าวของ "ญาณ" ตามความจริงแท้ ซึ่งก็จะต้องรู้ "จิตในจิต" รู้รอบ รู้เขตขั้น ขีดขั้นแห่งรอบ ของ "จิต–เจตสิก" ต่างๆ มาระดับหนึ่งแล้วจริงๆ โดยเฉพาะ "จิต" ที่เกิด – ดับๆ ในปัจจุบันที่เป็นสภาวะจับมั่นคั้นตาย เป็นสภาพชัดแท้ ก็จะต้องได้หัดได้ฝึกเรียนรู้ "นามกาย" (ของจิต) เรียนรู้ "อุเทศ" *(ข้อแตกต่างต่างๆ อันแยกแยะแบ่งรายละเอียดออกได้)* มาแล้วเป็นภูมิเป็นความรู้ตามระดับ มีอินทรีย์ มีพละถูกต้องจริงๆ รู้ในกิเลส–ตัณหา–อุปาทาน และ จิต–เจตสิก–รูปจิต–อรูปจิต–นามกายขั้นมีชั้นมีเชิงแล้วจริงๆ

187

หากผู้ใด**เข้าใจผิด** ยังหลงยึดว่า **"บุพเพนิวาสานุสติญาณ"** นี้ เป็นเพียง**อภิญญา** ขั้นหยาบๆ ตื้นๆ อยู่แค่ระลึกชาติกันเพียง "รูปกาย" หรือ "รูปจิต" อันเป็นตัว เป็นตน เป็นบุคคล เป็นเรา เป็นเขา เป็นผู้นั้น เป็นคนนี้ ที่จับเอาแต่เปลือกนอกๆ มานั่งไล่ประวัติศาสตร์ส่วนตัวเล่นเฉยๆ (*ส่วนมากหลงตามแนวฤาษีหรือ แนวหลับตาบำเพ็ญ*) ก็จะไม่ได้ประโยชน์อะไร ซ้ำมิหนำจะได้รับโทษที่หลงไปยึดไปติดผิดๆ อยู่ ดังอธิบายมาแล้ว แถมจะมีกิเลส "หลงตน" ฆ่าตนเองอีก ดั่งได้อธิบายมาแล้ว เช่นกัน **ซึ่งมีนักปฏิบัติธรรมที่ "หลงตน และ ฆ่าตน" เพราะการเข้าใจผิดใน "บุพเพนิวาสานุสติญาณ" เชิงนี้อยู่จริงๆ แม้ในทุกวันนี้**

การระลึกชาติ ที่เรียกว่า **"บุพเพนิวาสานุสติ"** นี้ เป็นการสร้าง **"ญาณ"** สร้าง "อธิปัญญา" อันลึกซึ้ง จนเข้าใจเป้าหมายชัดว่า "ชาติ" ในที่นี้ นั้น หมายเอาเพียง "การเกิด" ที่ระลึกย้อนเอาสิ่งเก่าสิ่งก่อนขึ้นมาทบทวนเพื่อสร้าง "ญาณ" ไม่ใช่เพื่อปักใจยึดมั่น หรือ เพื่อหลงติดหลงเห่ออะไรเลย แต่เพื่อสร้าง "อธิปัญญา" โดยจะอาศัย "ชาติ" เหล่านั้นแทงทะลุเข้าไปสู่ "ความจริง" (*สัจจะ*) ให้เห็นแจ้งว่า

สภาวะแห่ง "ความเกิด" ทั้งหลาย ที่เราอาจย้อนไปหยิบเอาความจำเก่าๆ มาพิจารณาแต่ละเรื่อง แต่ละช่วงของชีวิตนั้น ไม่ว่า จะเป็น "เรื่องอดีต" (*บุพเพนิวาส*) ที่ผ่านมาแล้วเมื่อกี้นี้ วินาทีที่แล้ว เมื่อวานนี้ อาทิตย์ที่แล้ว ปีที่แล้ว หลายปีที่แล้ว หรือ จะเลยล้ำไปจน "ชาติที่แล้ว" ตามที่ชอบหมายเอากันนักหนานั้นก็ตาม ดังนั้น จะระลึกได้กี่ชาติ กี่สิบชาติ กี่ร้อยชาติ–พันชาติ–หมื่นชาติ–แสนชาติ ก็ตาม ก็ล้วนจะต้องพิจารณาแทงทะลุให้ละเอียดใน "ชาติอดีต" นั้นๆ สืบสาวเข้าไปจนแจ้งชัด รู้ละเอียด รู้สุขุมว่า

"ความเกิด" (*ชาติ*) ในภาวะนั้น ชื่อว่า "สุข" (*เวทนา*) หรือชื่อว่า "ทุกข์" (*เวทนา*) หรือว่า เราได้เผลอไผลไปเสียแล้วจนไม่รู้ว่า สภาวะช่วงนั้นๆ

188

มันสุข หรือ มันทุกข์ (*อทุกขมสุขเวทนา*) หรือ ภาวะนั้นชื่อว่า "ปีติ" (*เวทนาไปข้างชอบใจ*) ภาวะนี้ชื่อว่า "ปฏิฆะ" (*เวทนาไปในข้างไม่ชอบใจ*) ภาวะโน้นชื่อว่า "ถีนมิทธะ" (*เวทนา ที่ไปข้างโง่ลง ๆ หรือ ไม่ค่อยรู้ได้ง่าย ๆ ว่า ชอบ หรือ ไม่ชอบ*) ภาวะเช่นนี้ ๆ เอง ชื่อว่า "อธิปัญญา" (*เวทนาที่เป็น "เวทยิต" คือ ผู้นั้นเองรู้จิตในจิตของตนเองอยู่อย่างแท้จริง เป็นปัจจุบันอยู่แท้ ๆ ด้วย เป็น "อธิปัญญา" ขั้นต่ำ และขั้นสูง ก็จะแบ่งแยกสภาพของจิตออกเสียด้วยว่า ขณะนั้นๆ "จิต" ของเรากำลังอยู่ในสภาพ "ดี"* (กุศล) *หรือ "ชั่ว"* (อกุศล) *หรือ ยังแยกไม่ออกว่า* จะเป็นดี หรือ จะเป็นชั่ว (อัพพยากต) *แต่ก็กำลังได้พยายามแยก กำลังใช้ปัญญาวิเคราะห์–วิจัย* (ธรรมวิจัย หรือวิปัสสนากิจ) *อยู่จริง ๆ*) ฯลฯ เป็นต้น

ต้องรู้แทงทะลุซ้อนเข้าไปถึง "เวทนา" ของ "ชาติ" (*ซ้อนเข้าไปใน "ตัวตน" ที่เราระลึกได้นั้น ๆ*) ให้ได้ ดังนี้ มิใช่จะรู้มันเพียงแค่ "กาย" แค่เปลือก หรือ แค่รูปประชุมกันเข้าเป็นกลุ่มเป็นก้อน แล้วก็เห็นก็รู้ได้แค่ผิวหยาบนอก ๆ ง่ายๆ ตื้น ๆ อยู่เผิน ๆ ไม่

เพราะฉะนั้น การจะย้อนระลึกถึงสิ่งที่ผ่านมาของตน อันประสพมาจริง จะระลึกกันสักกี่ชาติ กี่เรื่อง กี่สิ่ง ก็ไม่ว่า แต่ละชาติที่ระลึกขึ้นได้แล้ว ก็นำมาธรรม-วิจัย หรือ แทงทะลุซ้อนชอนไชเข้าไปให้รู้ให้แจ้งถึง "การเกิด" ในภพโน้น (*สภาพใดๆ ก็ตาม ที่ได้เกิดแล้วเป็นมาแล้ว*) ก็ให้รู้ "ชื่อ" มันให้ได้ เช่น รู้ใน "เวทนา" ต่าง ๆ ดังอธิบายผ่านมาแล้ว เป็นต้น หรือ จะเรียกว่า รู้รสชาติ รู้บทบาทอาการ รู้นามกายอะไร ก็ตาม ก็ได้ ดังนี้แหละ คือ สภาพของ "ญาณ" ที่เกิดอย่างที่อธิบายว่า "*ในภพโน้นเรามีชื่ออย่างนั้น*" นั่นเอง คือ เราได้ "รู้แจ้ง" สภาพธรรมตรงตาม ปริยัติยิ่งยืน ตามบัญญัติ ชัดขึ้นจริงขึ้น ดังเช่น เมื่อห้านาทีล่วงมานั้น "เรา" (*คือ "จิต" ของเรามีสภาวะอย่างนั้น ๆ นั่นแหละ*) ชื่อว่า เจ้า "สุข" เมื่อ 20 นาทีผ่านมานั้น เรามีชื่อว่า เจ้า "ทุกข์" หรือ เมื่อห้านาทีผ่านมานั้น เราชื่อว่า เจ้า "ถีนะมิทธะ" หรือ เมื่อ 20 นาทีผ่านมานั้น เราชื่อว่า เจ้า "อธิปัญญา" เพราะรู้ตัวอยู่ว่า เรา "ทุกข์" ดังนี้ เป็นต้น

189

ซึ่งก็ยังเป็น "**ญาณ**" *(หรือ "อธิปัญญา")* ตื้นอยู่ ยังจะต้องแทงทะลุเข้าไปให้รู้ลึก รู้ซึ้งยิ่งกว่านั้นอีก ให้ถึง "จิตในจิต" ของ "ชาติ" นั้น ๆ ด้วยให้ได้ รู้ "ธรรมในธรรม" ของ "ชาติ" นั้น ๆ ให้ทะลุรอบให้เป็นที่สุดอีก

นั่นคือ จะต้องรู้ว่า แม้ "ชาติ" อย่างนั้น ก็**มีโคตรอย่างนั้น**ลึกเข้าไปอีก เช่น ระลึก "สภาพอดีต" *(ชาติ)* ที่ผ่านมาเรื่องหนึ่งได้แล้ว รู้ชื่อ หรือ รู้ว่า เป็นรสชาติของ "ทุกขเวทนา" ก็ให้หยั่งย้อนทวนตามเข้าไปให้รู้ "สมุทัย" ของ**ทุกขเวทนา**นั้น ให้แจ้งต่อไปว่า มันเกิดขึ้นมาเพราะอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นมูล เป็นราก เป็นเง่า ? นี่คือ *การหยั่งเข้าไปถึงสกุล ถึง***โคตร** *ของ "จิตในจิต"* ก็จะไปพบเหตุ พบรากมูลได้ ซึ่งอาจจะเป็น "โลภมูลจิต" หรือ "โทสมูลจิต" หรือ "โมหมูลจิต" ของตนนั่นเอง เป็น**โคตร** เป็นพ่อเป็นแม่ หรือ เป็นปู่เป็นย่าเป็นทวด เป็นตัวการก่อให้มันเกิด "ทุกขเวทนา"

แค่นี้ก็ยังไม่พอ ยังจะต้องยอกย้อนซอกซอนรู้ยิ่งกว่านี้อีก คือรู้ว่า **มีผิวพรรณอย่างนั้น** อันหมายความว่า *จะต้องรู้ชั้น รู้เชิง รู้ระดับ* นั่นคือ รู้ผิวรู้พรรณ หรือ รู้ชั้น รู้วรรณะตามสมมุติสิ่งนั้น อย่างน้อยก็รู้นอก รู้ใน รู้เรา รู้เขา รู้ผิด รู้ถูก และ ควรรู้ให้ได้มาก ๆ ขึ้น รู้หยาบไล่เรียงขั้นไปหารู้ละเอียด รู้สูงไล่เรียงระดับไปหารู้ต่ำ รู้ดีไล่ขั้นไล่ตอนไปหารู้ชั่ว ให้ถูก**ธรรมในธรรม** กล่าวคือ ให้รู้สภาพที่ทรงไว้นั้น ๆ หรือ สภาพที่มันกำลังเป็นอยู่นั้น ๆ ในขณะนั้นว่า เหมาะควรหรือไม่ ? การทำให้มีรูปมีทรงมีตัวมีตนขนาดนั้น ๆ มากไปไหม–น้อยไปไหม ? หยาบไปอย่างไร–ละเอียดเกินไปอย่างไร ? สูงไป–ต่ำไปแค่ใด ? ดีมากไป–ชั่วมากไป ไม่เหมาะสม**เหตุ–ผล–ตน–ประมาณ–กาล–บริษัท–บุคคล** อันพึงควรเช่นนั้นเช่นนี้ ก็รู้ให้แจ้งแทงให้ชัดถูกเนื้อหาถูกสาระ *ที่จำกัดคำกำหนดความ***มีขอบมีเขต** *โดยเฉพาะรู้รอบนอก ที่เป็นพื้นผิว เป็นขีดขั้น* อันเรียกกำหนดว่า "วัณณะ" ของแต่ละขนาด แต่ละรอบ ให้ลงตัวจริง ๆ

190

ซึ่งถ้าเป็น "เสขบุคคล" หรือ "ปุถุชน" ระลึกย้อนอยู่เช่นนี้ ก็จะพบแต่ความขาดตกบกพร่อง หรือ ความผิดของตน นั่นเอง เป็นเหตุ ความมากไป–น้อยไปของตน นั่นแล เป็นมูล ความหยาบเกินไป–ละเอียดเกินไป เป็นราก ความไม่รู้สูง ไม่รู้ต่ำที่แท้อย่างเหมาะสม เป็นเง่า ความไม่รู้ดี ไม่รู้ชั่ว อย่างชัดแท้ เป็นพ่อเป็นแม่ พาให้ก่อ พาให้เกิด "อกุศล" ต่างๆที่ผ่านมา เพราะความ "หลง" ตามๆอบายชน–ปุถุชนทั้งหลายเขาพาเป็นพาไปในโลก*(โมหะ)* เป็นทวด เป็นโคตร และ เพราะความไม่รู้จริง*(อวิชชา)* เป็น "โคตร" ที่ยิ่งที่สุด และหรือ ความยังไม่ฉลาดจริง ยังไม่มีญาณพรั่งพร้อม ละเอียดลออด้วย "สัปปุริสธรรม ๗" หรือ ยังไม่มี "สัปปุริสธรรม ๗" *(อธิปัญญา)* มาเป็นส่วนช่วยให้ก่อกรรมให้ทำดีขึ้นมาสักน้อยบ้างเลย นั่นแหละ เป็น "มโนปุพพังฯ" แท้ๆ หรือ เป็นโคตร เป็นต้นเค้าของ "จิตในจิต" อันเป็นต้นตอสุด

จึงยังหลงอยู่ใน "อาหาร" ต่างๆ อยู่ บางทีหลงแม้แต่ใน "**กวฬิงการาหาร**" ซึ่งเป็น "อาหาร" ขั้นหยาบต่ำ ขั้นต้นแท้ๆ คือ ยังติด ยังหลงกันอยู่ในข้าวสุก ขนมสด หรือ กับๆแกงๆ อันเป็นเรื่องแท่ง เรื่องก้อน แห่งดิน–น้ำ–ไฟ–ลม หยาบๆพาซื่อง่ายๆ ตื้นๆ เขินๆ ผิวๆ เปลือกๆ แค่ยึดการทรงอยู่ หรือ รักจะให้สภาพนั้นๆเกิดอยู่เป็นอยู่ โดยหลงใน อาหารหยาบๆ ใหญ่ๆ ตื้นๆ ที่ผู้หลงนั้น มีปัญญารับรู้แค่เพียงรูปนอก หรือ "สักกาย" ของมันเท่านั้น ยังไม่ได้เลื่อนเข้ารู้ เข้าละ เข้าลดกัน ขั้นจิต ขั้นวิญญาณ ขั้นผัสสะ แล้วก็เข้าใจใน "ปฏิจจสมุปบาท" ตามถึง "เวทนา" อ่านถึง "ตัณหา" หยั่งถึง "อุปาทาน" กันจริงอะไรไม่ ! ดังนั้น จึงจะหยั่งถึง "ภพ" กำหนดรู้ "ชาติ" เข้าใจใน "ชรา–มรณะ ฯลฯ" อะไรนั้น ยังไม่ได้หรอก ! จึงเป็นเพียง "หลง" รูปนอก "หลง" แท่งดินแท่งน้ำ หรือ แค่สัมผัสเย็น–ร้อน–อ่อน–แข็ง แล้วก็คงแสวงหาเย็น–ร้อน, แย่งเย็น แย่งร้อน ฯลฯ กันอยู่ หลง "สักกาย" ของอาหารนั้นๆ ว่า **เป็นสำคัญกันอยู่เท่านั้น**

เช่น หลงแค่ความสนุกสนาน หลงแค่ความเอร็ดอร่อย หลงแค่ความเพลิดเพลิน หลงแค่ความ "มันส์" หลงแค่การได้ "สนองใจ" *(ภวตัณหา)* หลงแค่ได้สัมพันธ์กับรูปแบบ หรือ วัตถุนอกๆ หลงแค่ได้สะสมเข้ามา หรือ ได้ทำลายลงไป

191

แค่วัตถุ–มหาภูตรูป หลงแค่สีแค่รูปทรง หรือ หลงแค่เสียงแค่กลิ่น หรือ หลงแค่รสสัมผัสนอก ๆ แล้วก็เห็นสุขเห็นทุกข์อยู่แค่นี้ **ทิ้งสุข** หยาบ ๆ แค่นี้ ยังไม่ได้ *(กามตัณหา)* เท่านั้น ไม่มีความรู้ที่ละเอียดลึกซ้อนซอนไชเข้าไปรู้ "สาระ" หรือ "แก่นใน" ที่จำเป็นกว่า–สำคัญกว่า *(ภว–วิภว)* อันเป็นขั้น กิเลส–ตัณหา–อุปาทาน แล้วได้ฝึกได้หัดลด–ละภพชาติของกิเลส ของตัณหา ของอุปาทาน จึงยังไม่มี !

ผู้หลงชนิดหยาบตื้นเพียงผิวเผิน ยึดได้เพียงวัตถุ – รูป – เสียง – กลิ่น – รส – สัมผัส นอกๆ **แล้วก็อาศัย "สุข–ทุกข์" อยู่แค่นี้** *(กามาสวะ)* หรือ **การ "สนองใจที่หลงยึดหลงถือว่า ควรได้ ควรเป็น ควรมี"** อยู่เท่านี้ๆ *(ภวาสวะ)* เช่นนี้ ชื่อว่า **ไม่รู้แก่นของ "กวฬิงการาหาร" จึงมีชีวิตอยู่ด้วย "ผัสสาหาร" ตื้นๆ เขินๆ** เพียงแค่ยังขอให้ได้วัตถุ–รูป–เสียง–กลิ่น–รส หรือ การ "สมใจ" นั้นๆ มา**สัมผัส** *(ผัสสะ)* มาร่วมสังเคราะห์มากระทบร่วม *(สังสัคคะ)* มาปรนปรุง *(สังขาร)* มาร่วมปฏิกิริยาตามที่ตนยึดหลงว่า "สำคัญ" *(สังวาส)* เท่านี้ๆ เท่านั้นๆ แล้วก็หลงว่า นี่คือ "ค่า" ของชีวิต นี่คือ "ความพอ" *(แห่งใจยึดอยู่แค่นี้)* ของชีวิต นี่คือกำไร หรือ ประโยชน์ของเรา *(อาย)* ที่ชีวิตใดๆ เกิดมาก็ยังจะต้องแสวงหาให้ได้–แย่งเอาให้ได้ – จะต้องเสียเวลาให้มัน – จะต้องบริการ "เจ้าอนุสัย" นี้อยู่ เพราะมันยังเป็นความยึดหวังที่จะรู้ตัวมันไม่ได้ง่ายๆเลย ยังเป็นความปรารถนา*อย่างนิ่งสนิท***อยู่ในก้นบึ้งลึกสุด**ของจิต *(หลงเป็น "อาย" ของ***ตน** *จึงต้องให้มี "อายุ" หรือ มี "เกิด" ให้แก่***ตน** *"ความเกิด" ที่ยังมีอยู่ตัวนี้ เรียกว่า "อนุสัย" หรือ "อาสวะ" พวกนักคิดที่ไม่รู้จัก "จิต–วิญญาณ" กันแท้ๆ ได้แต่เรียนภาษา "อนัตตา" เรียนแต่ทฤษฎี "สุญญตา" และมีความโน้มเชื่อเอนไปข้าง "อุจเฉททิฏฐิ" นั้น จะไม่เห็นความสำคัญของ***อนุสัย–อาสวะ** *และจะหยั่งถึง***อนุสัย–อาสวะ***ไม่เป็นด้วย พวกนี้จึงบิด "นิพพาน" คือ ไม่มีทางได้ "นิพพาน")*

"มโนสัญเจตนา" หรือ *ความมุ่งมาดปรารถนา* **ใน "จิตใน"** ของเขาผู้นี้จะมีอย่างนี้ และเท่านี้ ! *เรียกว่า "อุปาทาน" ก็ได้ ไขขานกันว่า "อาสวะ" ก็จริง ผู้เห็นแท้ก็คือ "อัตตา" ก็ยิ่งชัด* นี่คือ "อาหาร" แท้ที่แสนจะรู้ยาก

"วิญญาณ" หรือ **ความรอบรู้**ของเขาผู้นั้น จะมีเท่านี้ ! *(เป็นปัญญาสูงสุด แต่ไม่พ้น "วิญญาณ" หรือ "จิต" ที่ยังเป็นผี)*

เขาจึงเป็นอยู่ด้วยการ **"มีอาหารอย่างนี้ๆ" !** ดังนี้ *(เรียกตามศัพท์ว่า* **"วิญญาณาหาร"** *)*

คำอธิบายว่า **"มีอาหารอย่างนั้น"** ใน **"บุพเพนิวาสานุสติ-ญาณ"** นี้ ซึ่งแปลจากบาลีที่ว่า **"เอวมาหาโร"** จึงหมายถึง **กวฬิงการาหาร–ผัสสาหาร–มโนสัญเจตนาหาร–วิญญาณาหาร** ตามที่ได้อธิบายมานั้น ดังนี้เอง มิใช่หมายเอาง่ายๆ พื้นๆ ผิวๆ เผินๆ แค่ "อาหาร" ที่กินเข้าไปในท้อง เช่น เกิดเป็นคน ก็มีข้าวมีกับมีแกงเป็น "อาหาร" เกิดเป็นควาย ก็มีหญ้า มีใบไม้เป็น "อาหาร" ฯลฯ อยู่เพียงตื้นๆ เขินๆ เท่านั้น ไม่ ! ถ้ารู้แจ้งแทงทะลุเข้าไปได้ดังนี้ จึงจะเรียกว่า ถึง "จิตในจิต" และ ถึง "ธรรมในธรรม" เข้าไปเรื่อยๆ รู้แจ้งแม้ที่สุด "อาหาร" **ขั้นจิต ขั้นเจตสิก** สุขุมกันปานนี้ๆ

เพราะเหตุว่า "ไม่รู้" *(อวิชชาสวะ)* อยู่แต่ก่อน และ **เดี๋ยวนี้ก็ยัง "ไม่รู้" นั่นเอง จึงทำ "บุพเพนิวาสานุสติ" ทีใด ก็ไม่เกิด "ญาณ" แท้สักที** ต่อเมื่อได้เรียนรู้ทฤษฎีที่ถูกต้อง วิธีทำในการปฏิบัติธรรมที่จะส่งผลดี ผลตรง ผลเป็น "มหัคคต" ครั้นผู้ใดระลึกชาติ *(บุพเพนิวาสานุสติ)* หรือ ระลึกย้อนหยิบเอาเรื่องที่ได้ผ่านได้พบมาแล้ว มาพิจารณาทบทวน แทงให้ทะลุลึกซึ้งลึกซ้อนเข้าไป จึงจะพบว่า ตน **"เสวยสุขเสวยทุกข์อย่างนั้นๆ"** และ **"มีกำหนดอายุเพียงเท่านั้น"** กล่าวคือ ยังหลงว่า เป็น "สุข" หลงว่า เป็น "ทุกข์" ยึดเสพย์ ยึดทรงไว้ให้มีอารมณ์อย่างนั้นๆ ไว้ อย่าว่าแต่ยึดเสพย์เพราะมัน "สุข" เลย ทั้งๆ ที่มัน "ทุกข์" อยู่แท้ๆ ก็**ไม่รู้จักปล่อย ไม่รู้จักเลิกยึด ไม่เข้าใจในการคลายอารมณ์นั้นทิ้ง ! ไม่รู้ว่า จะวางอารมณ์นี้ออกไปนั้น ทำอย่างไร ?** จึงต้องมี "ทุกข์" อยู่ในจิต **อยู่นานบ้าง-อยู่เดี๋ยวเดียวบ้าง** *(นี่แหละคือ ความมี "อายุ" ของมัน)* ก็เป็นไปตามเพลงของมัน **เจ้าตัวเองไม่อาจสามารถยับยั้ง หรือ บงการให้ "เกิด" ให้ "ดับ" อะไรได้ตามเจตนาของเราเลย !**

เช่นนี้เอง เรียกว่า **ผู้อยู่ในโลกีย์ หรือ ปุถุชน หรือ ผู้ยัง "ไม่หลุดพ้น" ผู้ยังไม่สามารถ "ดับ"สุข หรือ ฆ่า"ทุกข์" ให้แก่ตนได้**

การหยั่งย้อนระลึกเอาความเก่าความหลังมารู้ *(บุพเพนิวาสานุสติ)* จึงคือ การนำเอา "ความโง่" *(อวิชชา)* เก่าๆ ของเรา มาอ่านให้แทงทะลุ มาทำให้เข้าใจ มาทำให้**เกิด"ญาณ"**เกิดปัญญา, เกิดฉลาด, เกิดหายโง่, เกิดรู้ทันความหลงได้ เช่นนัยะดังนี้เอง

มิใช่ว่า ยิ่งระลึกรู้ชาติเก่าได้ ก็ยิ่งหลงชาติเก่า ยิ่งให้ชาติเก่านั้นมาเพิ่มกิเลส เพิ่มตัณหา ยิ่งติดชาติเก่าโดยไม่ทำลายความติด ยิ่งโง่งมงาย วุ่นวาย เพ้อพกหนักหนา เพราะชาติเก่า และชาติเก่าก็ไม่ช่วยให้เกิดการหน่ายคลายอะไรได้ มีแต่ไปหลงเอาชาติเก่านั่นแหละ มาเป็นเหตุเป็นปัจจัย ให้ทุกข์ๆ สุขๆ เป็นวรรคเป็นเวร ดิ้นๆ รนๆ ซ้ำๆ แซะๆ อยู่อีก เป็นชีวิตซ้อนชีวิตให้หนักทับถมตนเข้าไปเสียอีก ก็ซวยซ้ำร้ายเข้าไปใหญ่ ดังนั้น หากจะ**ระลึกชาติ** ก็จงทำให้ถูก ใช้ให้ตรงเถิด

ดังคำอธิบายไว้ อย่างซ้ำซ้อน ใน "**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" ว่า "*.....ใน* **ภพ***โน้น เรามี* **ชื่อ***อย่างนั้น มี* **โคตร***อย่างนั้น มี* **ผิวพรรณ***อย่างนั้น มี* **อาหาร** *อย่างนั้น* **เสวยสุขเสวยทุกข์***อย่างนั้นๆ มีกำหนด***อายุ***เพียงเท่านั้น ครั้นจุติจาก***ภพ***นั้นแล้ว ได้ไปเกิดใน***ภพ***โน้น แม้ใน "***ภพ***" นั้น เราก็ได้มี "ชื่อ" อย่างนั้น มี "โคตร" อย่างนั้น มี "ผิวพรรณ" อย่างนั้น มี "อาหาร" อย่างนั้น "เสวยสุข เสวยทุกข์" อย่างนั้นๆ มีกำหนด "อายุ" เพียงเท่านั้น ครั้นจุติจาก***ภพ***นั้นแล้ว ได้มาเกิดใน***ภพ***นี้* (แล้วก็ระลึกให้รู้ หยั่งแทงลงไปถึง ชื่อ-โคตร-ผิวพรรณ ฯ ต่างๆ นั้นอีกนั่นแหละ) เธอย่อม **ระลึกถึงชาติก่อน** *ได้เป็นอันมาก พร้อมทั้ง* **อาการ** *พร้อมทั้ง* **อุเทศ** *ด้วยประการฉะนี้....*"

เมื่อระลึกได้มากๆ ก็จะได้รู้มากๆ ถึง "**อาการ**" **แห่ง** "**ชาติ**" **ทั้งหลาย** ว่า มันมีหลากหลายอาการ รู้ยิ่งในข้อแตกต่างต่างๆ อันแยกแยะแบ่งออกได้ (*อุเทศ*) ก็เป็น "ความรู้" ที่ละเอียดยิ่งขึ้น เมื่อยิ่งระลึก "ชาติ" ไปรู้สภาพความเคยเกิด เคยเป็นในภพต่างๆ เช่น สภาพใน "อบาย**ภพ**" บ้าง สภาพใน "เทว**ภพ**" บ้าง สภาพใน "มนุสส**ภพ**" บ้าง ก็จะยิ่งได้เข้าใจใน "ชื่อ" **ของจิต–เวทนา และ ธรรมารมณ์**ต่างๆ ได้รู้ "โคตร" ของจิตต่างๆ ลึกซึ้งยิ่ง เข้าไปจนกระทั่งว่า เราเป็น "*กัณห* **โคตร**" (*สายดำ, สายฤาษี, สายเดียรถีย์*) หรือ "*ศากย* **โคตร**" (*สายขาว, สายพุทธแท้*) แม้ที่สุด ก็อาจจะรู้แจ้งจนที่สุดได้ว่า เราเป็น "*โกณฑัญญ* **โคตร**" (*สายปัญญานำ, สายที่มีความง่ายสะดวก, สายเบา–คล่องตัว, ไม่ยึดไม่ปักโดยไม่รู้จริง, เร็ว อยู่เสมอๆ*) หรือ "*กัสสป* **โคตร**" (*สายเจโต, สายที่มีความหนัก–อดทน, รู้ความแน่วแน่, ไปช้าๆ*) ได้เข้าใจลึกซึ้งถึงชั้น ถึงระดับละเอียด–สุขุมทั้งในแง่ในเชิง ยอกย้อน วนเวียน เหลื่อมซ้อนต่างๆ อันเรียกว่า *ขั้น* "*วรรณะ*" หรือ **ผิวพรรณ**ขั้นฐานะของจิต อย่างไร คือ รากเง่าที่สมมุติขานชื่อว่า **วรรณะ** "**ศูทร**" ก็จะเข้าใจได้ว่า หมายเอาจิต*ที่ใช้* "*พลังรูป*" *เป็นใหญ่ เป็นพวก* "*กรรมาชีพ*" *เป็นผู้มีจิตยึดใน* "*วัตถุวิสัย*" *เป็นสำคัญ เป็นพวกยึด* **รูปแบบ***หรือ***ระบบ***ดำเนินชีวิตยังความเป็นอยู่ โดยสัจจะ คือ ผู้ถนัดใช้กำลังกายเป็นเอก ใช้กำลังปัญญาเป็นรอง* ซึ่งต่างกับพวก**วรรณะ** "**แพศย์**" อันหมายเอาจิต*ที่ใช้* "*พลังนาม*" *เป็นใหญ่ เป็นพวก* "*ปัญญาชีพ*" *เป็นผู้มีจิตยึดใน* "*จิตวิสัย*" *เป็นสำคัญ เป็นพวกใช้* **ความฉลาดรักษาตัวรอด***ดำเนินชีวิตยังความเป็นอยู่ โดยสัจจะก็คือ ผู้ถนัดใช้กำลังปัญญาเป็นเอก ใช้กำลังกายเป็นรอง* นั่นเอง หรือ **พวก** "**ศูทร**" เป็นผู้ลงมือขุดปลูกทำออกมา **พวก** "**แพศย์**" เป็นผู้ลงมือช่วยแบกช่วยหามช่วยขนออกมาเผยแพร่ **พวก** "**ศูทร**" นั้น เป็นตัวที่ถือว่า เป็นหลัก เป็นแกนแท้ๆ ชัดๆ เด่น มาก รัดรอบ ไม่แผ่ไปพ้นเผื่อกับใครมาก ส่วน**พวก** "**แพศย์**" นั้น เป็นตัวที่ถือว่า เป็นกำลังกระจาย เป็นตัวแผ่ เป็นหน่วยขยายอาณาเขต มีความสืบทอด มีความคืบคลาน มีพัฒนาการเป็นหลักกว้างออกๆ และพัวพันเชื่อมโยงกับโลกภายนอกจากแกนเดิมออกไปๆ

195

และแม้กระทั่ง**วรรณะ"กษัตริย์"** ก็จะเข้าใจ จะรู้ละเอียดลึกซึ้งไปได้อีกว่า หมายเอา **สิ่งที่วัดกันด้วย "บุญเขต"** คือ *ผู้ช่วยคนอื่นได้ด้วยความเก่งทางนอกๆ* เป็นสาย"กรรมาชีพ"(กรรมาชน) หรือ พวก**ขุนศึก**(*ผู้รักการต่อสู้ ผู้ชอบตัดสินด้วยความรุนแรง ช่วยผู้อื่นอยู่ด้วยความรุนแรง*) **นายทุน** (*ผู้มีกำลังทางวัตถุโดยตรง มีอาวุธ มีเงิน ฯลฯ เป็นต้น แล้วช่วยผู้อื่นอยู่ด้วยกำลังวัตถุ ฯลฯ*) **ศักดินา**(*ผู้มีอำนาจได้โดยทางรูปแบบ โดยระบบวิธีสืบต่อชั้น ต่อศักดิ์ ต่อฐานะ ต่อพงศ์เผ่าด้วยเชิงรูปธรรม ด้วยการกำหนดตัว กำหนดตน หรือ ต้องแต่ง ต้องตั้งเป็นกิจจะลักษณะกันทีเดียว เด่นๆ ชัดๆ ตายตัวๆ เป็นวิธีสืบทอด แล้วช่วยผู้อื่นอยู่ด้วยรูปแบบด้วยระบบ*) โดยสรุป ก็คือ พวกยึดระบบ ยึดรูปแบบ ใช้กำลังกายเป็นเอก ใช้ความหยาบๆ ง่ายๆ ตื้นๆ ภายนอกๆ เป็นเอก ไม่เก่งทางกำลังปัญญา ไม่มีความสุขุมลึกซึ้ง ใช้ระบบ หรือ ใช้วัตถุเป็นความถนัดขั้นเอก ใช้ปัญญาเป็นความถนัดขั้นรอง นั่นเอง

ส่วน**วรรณะ "พราหมณ์"**นั้น หมายเอา**สิ่งที่วัดกันด้วย "บุญฤทธิ์"** คือ *ผู้ช่วยคนอื่นได้ด้วยความเก่งทางในๆ* เป็นสาย "ปัญญาชีพ"(ปัญญาชน) หรือ พวก**นักคิด, วิญญูชน, นักวิชาการ** (*ผู้ตัดสินปัญหาหรือต่อสู้กันด้วยปัญญา ไม่ชอบความรุนแรง ช่วยผู้อื่นอยู่ด้วยปัญญา*) **นักพรต, นักบวช**(*ผู้มีกำลังภายในโดยตรง มีทั้งพลังทางจิต และพลังปัญญา และที่สุดก็คือ ปัญญานั่นเอง เป็นสูงสุด แล้วช่วยผู้อื่นอยู่ด้วยความสุขุม ด้วยความลึกซึ้งภายใน*) **บัณฑิต, ปราชญ์**(*ผู้มีอำนาจได้โดยทางปัญญา โดยความฉลาดแท้ๆ แล้วกระจายอำนาจด้วยเชิงนามธรรม ด้วยระบบให้ "ความรู้" แสดงบทบาทสืบทอดกันเอง แล้วช่วยผู้อื่นอยู่ด้วยอำนาจนั้น อย่างปราศจากความเห็นแก่ตัวเป็นที่สุด เป็นผู้รู้แจ้ง "อัตตา" จริง และปลดปล่อย "อัตตา" ของตนได้แท้ๆ เรียกว่า "เวทิตัพโพ วิญญู หิ"*) โดยสรุป ก็คือ พวกยึดปัญญา ยึดความนึกคิด ใช้กำลังปัญญาเป็นเอก ใช้ความสุขุม ลึกซึ้ง ซับซ้อนภายในๆ เป็นเอก ไม่เก่งทางกำลังกาย ไม่มีความถนัดในการใช้ความรุนแรง หรือ ใช้วัตถุหยาบ อาศัยกำลังปัญญาเป็นความถนัดเอก อาศัยกำลังกายเป็นความถนัดรอง

196

ถ้าสังเกตให้ดีๆ จะเห็นได้ว่า แท้ๆนั้น มันก็มี "โคตร" อยู่เพียง ๒ โคตร เท่านั้นแหละ คือ ตระกูล "รูป" กับ ตระกูล "นาม" หรือ การใช้ "เจโต" กับ การใช้ "บัญญา" หรือ ใช้วัตถุ ใช้กาย ใช้รูปธรรมเบ็น "กรรมาชน" กับ ใช้จิต ใช้ความคิด ใช้นามธรรมเบ็น "บัญญาชน" แต่มันมีรายละเอียดมุมเหลี่ยมประกอบ ต่างๆ นานา ด้วยองค์แห่งบัญญัติสมมุติทั้งที่เบ็นรูป ทั้งที่เบ็นอรูป ผสมอยู่มากหลายชั้น เชิงเท่านั้นเอง แล้วมันก็ไหลเลื่อนหมุนเวียนวนสู่กันไปมาอยู่ "ความไหลเลื่อน" อัน จับรู้ยังไม่มั่น ค้นรู้ยังไม่แท้ นี่แหละ ที่มันรู้ยาก แท้ ๆ ก็มี "กัสสปโคตร" กับ "โกณฑัญญโคตร" หรือ "ศรัทธา" กับ "บัญญา" เท่านั้นแหละ ซึ่งเบ็นสภาพ ที่มันหมุนวนสลับซับซ้อน มีรายละเอียดสลับไปสลับมาน่าฉงน และก็ต้องฉงน สำหรับผู้ยังหยั่งไม่ถึงเหตุถึงผลเพียงพอ ทั้งยังสรุปแก่น ย่นย่อเข้าใจ "ความเกิด" กับ "ความปรุงแต่งเชื่อมต่อ" และ "ความเสื่อมสลาย" กับ "ความสูญสิ้นสนิท" ไม่ชัดเจนแน่แท้

โดยสัจจะอีก "กำลังกาย" กับ "กำลังบัญญา" นั้น ก็จะต้องช่วยเหลือ เกื้อกูลกันอยู่ ตลอดกัปป์กัลป์ในโลก ทิ้งกันไม่ได้ ใครตีราคา "กำลังบัญญา" สูงกว่า "กำลังกาย" คนนั้นคือ ผู้ไม่รู้ "สัจจะ" เบ็นคนลำเอียง คนขี้โลภ เห็นแก่ตัว หรือ เห็นแก่พวก เบ็นความผิด ความเลว และ เช่นเดียวกันใครตีราคา "กำลังกาย" สูงกว่า "กำลังบัญญา" คนนั้นก็ยังคือ ผู้ไม่รู้ "สัจจะ" เบ็นคนลำเอียง คนขี้โลภเห็นแก่ตัว หรือ เห็นแก่พวก เบ็นความผิด ความเลว อยู่อีกเช่นกัน *แต่ที่เบ็นไปอยู่ในโลกนั้น ฝ่ายผู้ใช้ "กำลังบัญญา" จะใช้ความฉลาดของตนนั่นแหละสร้างความลำเอียงให้แก่ตัวเอง ให้แก่พวกตัวเองอยู่เสมอ ๆ เพราะธาตุแท้แห่งกิเลสในตน* **ยิ่งฉลาดมาก ยิ่งลำเอียงได้ อย่างลึกซึ้งมาก**

197

โลกจึงไร้สันติธรรม *จึงยิ่งเบียดเบียน ยิ่งเกิดความผิด ความเลวขึ้นครอบงำในโลก ในสังคมมากยิ่งๆ ขึ้นเสมอ* การปฏิบัติธรรมเพื่อลดกิเลส หรือ "ความฉลาด" ที่จะช่วยให้คนลดกิเลส ("ศาสนา" นั่นเอง) *จึงจำเป็น และ เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องมีอยู่ในโลกตลอดกาล* เพราะผู้ใจแท้ถึง "สัจธรรม" เท่านั้น คือ **ผู้เสียสละที่แท้จริง จะเป็นผู้ไม่เห็นแก่ตัวได้แท้จริงที่สุด** กว่าปัญญาชนิดไหนๆ หมด !

ผู้รู้แจ้งใน "สัจธรรม" จึงคือ ผู้เข้าใจความเป็นกลาง ความสมดุลย์ ความพอดี ไม่เอียงไปข้างไหน เป็นผู้รู้กาล *รู้โลก* รู้เศรษฐกิจ ในโลก ในหมู่ ในกลุ่ม ในสังคม อย่างแท้จริง ไม่หลงใหลทั้ง "กำลังกาย" และ ไม่หลงใหลทั้ง "กำลังปัญญา" แต่จะใช้ "อธิปัญญา" กับ "จิต" ที่สามารถเฉยวางสนิท ไม่ทุกข์ ไม่เดือดร้อนใจจริงๆ แม้จะทำงานใดๆ อยู่ (*วิมุติจิต*) นั่นแหละ ช่วยโลก ค้ำจุนโลกอยู่ อย่างไม่ต้องการอะไรตอบแทนจริงๆ แม้แต่ "สุข"

ส่วนผู้ที่ยังไม่แทงทะลุรู้แจ้งแน่แท้ ใน "**ชื่อ**" ใน "**โคตร**" ใน "**วรรณะ**" ต่างๆ เท่านั้น จึงหลง "**อาหาร**" หลง "สุข" จึงยังมี "ทุกข์" จึงต้องมี "**อายุ**" (*จงทำความเข้าใจในคำว่า "อายุ" ให้ดีๆ*) เพราะกำหนดเอาเองไม่ได้ ทำ "เกิด" – ทำ "ตาย" ให้แก่ "อวจรจิต" ต่างๆ ของตน ไม่ได้เด็ดขาดแน่แท้จริง จึงได้ชื่อว่า **ผู้ยังไม่จบ** ยังไม่เก่งสุด ยังไม่ใช่มนุษย์ผู้ "เจริญยิ่งสุดยอด" แท้ ยังไม่เป็น "**นิยตายุโก**" (*ผู้กำหนดอายุตาม "เจโตปริยญาณ" เอาเอง ได้แน่นอน*) ยังไม่เป็นมนุษย์อุตตรกุรุทวีป เพราะยังไม่ "**อมโม**" (*ไม่รู้จิต จนทำจิตอย่างใหม่กลบเกลื่อนจิตอย่างเก่า ยังไม่ได้*) ยังไม่ "**อปริคคโห**" (*ไม่รู้รอบจริง จึงยังไม่พ้นการฉวยไว้ เม้มไว้ หรือ ยึดไว้อยู่*)

จึงยังเป็น "จิต" ที่ *เปรียบเหมือนบุรุษจะพึงจากบ้านตน ไปบ้านอื่น แล้วจากบ้านแม้นั้น ไปยังบ้านอื่นอีก* จากบ้านนั้น *กลับมาสู่บ้านตามเดิม*

เขาจะพึงระลึกได้อย่างนี้ว่า เราได้จากบ้านของเรา ไปบ้านโน้น ในบ้านนั้น เราได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พูดอย่างนั้น ได้นิ่งอย่างนั้น เราได้จากบ้านแม้นั้น ไปยังบ้านโน้น แม้ในบ้านนั้น เราก็ได้ยืนอย่างนั้น ได้นั่งอย่างนั้น ได้พูดอย่างนั้น ได้นิ่งอย่างนั้น แล้วเรากลับจากบ้านนั้น มาสู่บ้านของตน ตามเดิม ดังนี้ ฯ

ซึ่งความหมายว่า ผู้**มี "บุพเพนิวาสานุสติ"** นั้น ก็คือ ผู้รู้เห็น **"จิต" ของตน ว่า มันยังคงได้แต่ท่องเที่ยวไป ไม่หยุดหย่อน** จาก "ชาติ" นั้น *(จากบ้านนั้น)* แล้วก็ไป "ชาติ" โน้น *(ไปบ้านโน้น)* แล้วก็ไป "ชาติ" อื่น ๆ อีก *(ไปบ้านอื่นอีก)* แล้วก็กลับมาสู่ "ชาติ" ของตนตามเดิม *(กลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม)* ก็ยังกลายเป็น "อัตตา" เป็นความไม่หมดสิ้น เป็นความวนไปวนมา เกาะอยู่ ยึดอยู่ หลงว่า เรามี "ตน" หลงว่า เรามี "บ้าน" ยังห่วงบ้าน ยังยึด "ตน" ห่วงการเกิด ห่วง "ชาติ" จะสลาย กลัว "ชาติ" จะไม่มีอีก **จึงไม่ได้ถึง "สุญญตา" สักที**

และที่แท้จริงนั้น ผู้ที่**เกิด "ญาณ" เพราะ "บุพเพนิวาสานุสติ"** หรือ ผู้ที่เกิดผลมี **"บุพเพนิวาสานุสติญาณ"** ก็คือ ผู้จะรู้จริงว่า "บ้าน" ก็ไม่ใช่ของตน "ชาติ" หรือ "ความเกิด" ก็ไม่ใช่ตัวเราของเราอะไรหรอก ! *(แต่ถ้าผู้ใดผู้นั้น "หยุดจิต" ของตนไม่ได้จริงๆ มันก็มี "ของตน" จริง ๆ)* มันเป็นเพียงสภาวะธรรมที่ประชุม ที่ดำเนินบทบาทอยู่เท่านั้น ถ้ามันสมควรจะไป ก็ไป ถ้ามันสมควรจะมา ก็มา สมควรจะหยุด ก็หยุด *(และ "หยุด" อวจรจิต "ของตน" ได้จริงๆ)* หรือ ถ้ามันสมควรจะยืน ก็ยืน ถ้ามันสมควรจะนั่ง ก็นั่ง สมควรจะพูด ก็พูด สมควรจะนิ่ง ก็นิ่ง **เรายังมี "สภาวะธรรม" ที่มันมีบทบาทได้อยู่** *(คือยังไม่ตายเน่า, ทำอะไรๆ ได้อยู่)* **ก็จงใช้ "ปัญญารอบรู้" ความเหมาะสม ความควร ความเป็นประโยชน์** *(สัมมา)* **โดยคำนึง หรือคำนวณด้วย "สัปปุริสธรรม ๗" แล้วก็ประกอบ "สภาวะธรรม" นั้นๆ อยู่กับชาวโลก ช่วยชาวโลกเขา ไปเถิด !**

โดยมีความตั้งใจ มีความมั่นใจ เห็นในความจริงอยู่ว่า "ความเสียสละ" นั่นแหละ คือ ความยอดสุด ประเสริฐสุด ของคนที่ตนจะต้องเกิดอยู่ เป็นอยู่เสมอให้ได้ อย่างชัดจริงพอเหมาะพองามให้ทุกขณะ แล้วก็ ทำให้จงได้ และจะยังทำ ๆ ต่อไป ทั้งพยายามพาคนอื่น ๆ ทำอีกด้วย

คน**ไม่รู้**ดังนี้ นั่นแหละ มากกว่ามากในโลก เขาจึงพากันยึด "บ้าน" ยึด "ชาติ" ยึดการกระทำเพื่อให้ตนเอง "เกิด" หรือ ตนเอง "ได้" ตนเอง "มี" ตนเอง "กำไร" ตนเอง "เสพย์ประโยชน์" ตามที่ "จิตใน" *(อาสวะ)* ของตนติดอยู่ ยึดอยู่ จะเอาอยู่ จริง ๆ นั่นเอง สรุปก็คือ **ทำอะไรก็ตาม ก็ "เพื่อตน อย่างดีหน่อย ก็เพื่อพวกของตน" อยู่ ไม่รู้แล้ว ! !**

นั่นคือ ความหมายของภาษาที่ว่า *"แล้วเราก็กลับจากบ้านนั้น มาสู่บ้านของตน ตามเดิม"* คือ "ขว้างงูไม่พ้นคอ" คือ จะทำอะไรก็สลัดไม่หลุด ทำด้วย "จิต" ที่บริสุทธิ์ผุดผ่องจริง ๆ ปราศจากเชื้อความต้องการมาให้แก่ตน อย่างสิ้นเกลี้ยงแท้ๆ ยังไม่ได้ **จะต้องให้มันวนมาถึง "ตน" อยู่เป็นที่สุดจนได้ อยู่นั่นเอง** และ **ยิ่งฉลาดเท่าใด ก็จะให้มัน "วน" มาถึงตน** *อย่าง "อำพราง"* **อย่างซ่อนเร้นลึกซึ้งเป็นที่สุดเท่านั้น ๆ**

"จิตใน" ที่มันยังหลง "บ้าน" หรือ หลง "ตน" *(หลงเป็น "อัตตา")* นี่แหละ จึงสำคัญมากสุด ที่จะต้องทำลาย **"สัญญาวิปลาส"** *(ความหลงผิด สำคัญผิด)*

ดังนั้น **ผู้ระลึกชาติ** ระลึกถึงสิ่งที่ผ่านมาแล้วทั้งหลายทั้งปวง ก็จะเห็นจุดจริงในความ "ไม่จบ" ไม่สิ้นสุด อยู่ที่ **"ยังกลับมาสู่บ้านของตนตามเดิม" อยู่นั่นแล้ว** นี่เอง ซึ่ง**ตนหลง**เป็น "จุดจบ" ของผู้ที่ "ไม่มีจบจริง" *เพราะยังไม่ทำลายบ้านจริง !*

200

ความวนมาให้ "ตน" ความต้องเหลือ "ตน" หรือ ความวนกลับมา "บ้าน" ความต้องเหลือ "บ้าน" จึงจะต้องทำลาย "บ้าน" **หักขื่อยอดเรือนของบ้านให้ได้** ดั่งที่พระพุทธองค์ได้ทรงอุทาน เมื่อได้ทรงรู้เท่าทันว่า **ตนต้องเวียนวนเป็นนายช่างก่อบ้านสร้างบ้าน** *(หรือคือ ก่อ "ตน")* **ให้แก่ตน ชาติแล้วชาติเล่าอยู่นั่นแล้ว เพราะความหลง "บ้าน"** พระพุทธองค์จึงได้เปล่งอุทาน "**หักขื่อยอดเรือนของบ้าน**" ว่า....*"เมื่อเรายังไม่ประสบญาณ มัวแสวงหาตัณหาเป็นดังนายช่างผู้กระทำเรือน ได้ท่องเที่ยวไปสู่สงสาร มีความเกิดเป็นเอนกความเกิดเป็นทุกข์ร่ำไป แน่ะ ! ตัณหาเป็นดังนายช่างผู้ทำเรือน เราเห็นเจ้าแล้ว เจ้าจะทำเรือน* (คือ อัตภาพ) *ของเราไม่ได้อีกต่อไป เพราะซี่โครงทั้งหลายของเจ้าทั้งสิ้น* (คือ กิเลสที่เหลือ) *เราหักเสียแล้ว ยอดเรือน* (คือ อวิชชา) *เรารื้อเสียแล้ว จิตของเราถึงนิพพาน เป็นไปด้วยความไม่โง่ต่อสังขารแล้ว ถึงความสิ้นไปแห่งตัณหาทั้งหลายแล้ว"* อ่านดูดีๆเถิด

นั่นคือ พระองค์ทำลายจุดสำคัญสุดของ "บ้าน" อันก็คือ จะต้องทำลายความยึด ความหลงใน "ตน" ใน "จิตใน" หรือ ในจิตลึกๆ ที่มันยังไม่รู้จริง ! รู้ไม่ชัด ! ว่า "ตน" นั้นคือ ความประชุมของสิ่งประกอบต่างๆเท่านั้นจริงๆ ไม่ใช่ใคร ? ไม่ใช่เขา ! ไม่ใช่เรา ! และ "ชาติ" หรือ ความเกิดมาแห่งสรรพสิ่ง ไม่ว่า จะเกิดมาเกาะกันเป็นก้อนใหญ่กลุ่มแน่นเรียกว่า "วัตถุธรรม" ไปจนกระทั่งเกิดมาเกาะกันเป็นกลุ่มแน่นที่ละเอียด เป็น "อรูปธรรม" มองเห็นยาก สัมผัสรู้ยาก ก็ตาม หรือ จะเกาะกันเพียงชั่วคราว เป็นลักษณะผ่านที่เรียกว่า "อาการ" เรียกว่า "กิริยา" ก็ตาม จนที่สุดที่เกิดมาเกาะกันประชุมกันเป็นกลุ่มแน่นละเอียดประณีตสุขุมยิ่งที่สุด เป็น "ความรู้สึก" ที่ยึดที่ติด *(อุปาทาน)* เป็น "อารมณ์ในจิต" *(นามกาย)* ที่ยิ่งรู้ได้ยากยิ่ง เป็นขั้นสูงสุดที่เรากำลังพูดถึงหมายถึงอยู่ในขณะนี้ ที่เรียกว่า "ตน" ว่า "อัตตา" หรือ "อัตภาพ" ว่า *สิ่งจะต้องมีอย่างนี้เป็นอย่างนี้* แล้วเราจะดีใจ *(สุข)* ไม่ดีใจ *(ทุกข์)* เมื่อมี**ผลเกิด**สมตามที่ "ยึดหมาย"

เราจะรู้แจ้ง "ความเกิด" เหล่านี้ให้ชัด และ จะรู้จัก "ความดับ" ที่สำคัญ ที่จะหมายเอาว่า **อะไร "ดับ"** และ อะไรที่**มันยังจะต้องมีอยู่ตามจริง** *(คือ ยังจะต้อง "ไม่ดับ")* ให้ถูกให้ตรง ไม่หลงปน ไม่สับสน ให้ได้เป็นที่สุด

ผู้ปฏิบัติคนใดปฏิบัติจนบรรลุ "ผล" มาถึงขนาดนี้ ระลึกชาติ ระลึกถึงสิ่งที่ได้ "เกิด" ผ่านมาแล้วต่างๆ จนมี "ปัญญา" *(ญาณ)* เข้าใจสิ่งที่ควรเข้าใจได้พอเหมาะสมแก่ฐานที่เดียว คือ เป็นผู้มี**อภิญญา**ไต่ระดับสูงขึ้นมา จนถึง**ขั้น "บุพเพนิวาสานุสติญาณ"** นี้แล้ว อันจะเป็นทั้ง "เจโต" ทั้ง "ปัญญา" **ขั้นสูง ขั้นประณีตยิ่งกว่า "อิทธิวิธี"** เป็นไหนๆ เพราะมันเป็น "อภิญญา" *ระดับ ๔* ซึ่งเป็นระดับที่สูงขึ้น ลึกซึ้งขึ้นมาจาก*ระดับ ๑* **(อิทธิวิธี)** สูงขึ้นมาจาก*ระดับ ๒* **(โสตทิพย์)** สุขุมลึกซึ้งขึ้นมาจาก*ระดับ ๓* **(เจโตปริยญาณ)** ตั้งไกลโขแล้ว

"**อภิญญา**" ต่างๆนี้ ก็เป็น "ผล" ที่จะเกิดจริงเป็นจริงในผู้ปฏิบัติ เป็นความสูงขึ้นๆ ตามลำดับ ดังที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงยืนยันไว้ท้ายข้อ หรือปลายลำดับขั้นทุกๆขั้น ใน "สามัญญผลสูตร" *(ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค)* ทุกข้อทุกระดับว่า "*ดูกร มหาบพิตร นี้แหละ สามัญผลที่เห็นประจักษ์* **ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประณีตกว่า***สามัญผลที่เห็นประจักษ์* **ข้อก่อนๆ**"

"**สามัญผล**" หมายความว่า **ความมี "ผล" ที่จะต้องเป็นไปตามธรรมดาๆ ของผู้ปฏิบัติธรรมะของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ยิ่งใน "สามัญญผลสูตร" นี้ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอธิบาย "ผล" แห่งการปฏิบัติธรรมให้แก่พระเจ้าอชาตศัตรูฟัง เป็นลำดับๆ ไล่ขั้นตอนอ่อนแก่จากต่ำขึ้นมาหาสูง ตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสูงที่สุด คือ "**อาสวักขยญาณ**" อันเป็น "ผลที่หมายสูงสุด" ของพุทธศาสนา แล้วพระพุทธองค์ก็ทรงยืนยันด้วยพระพุทธพจน์ไว้ เป็นขั้นสุดท้ายอย่างแจ่มแจ้งอีก เมื่อได้อธิบายถึง "**อาสวักขยญาณ**" *(อภิญญา ระดับที่ ๖)* จบลงว่า "ดูกรมหาบพิตร ก็สามัญผลที่เห็นประจักษ์ข้ออื่น *ทั้งดียิ่งกว่า ทั้งประณีตกว่า*สามัญผลที่เห็นประจักษ์ข้อนี้ **ย่อมไม่มี**"

202

ดังนั้น เราก็จะรู้ได้จากพระสูตรนี้เองว่า "ผล" แห่งศาสนาพุทธนั้น คือ อย่างไร ? **ขั้นใด สูงต่ำกว่ากัน**อย่างไร ? และ ผลที่หมายสูงสุด นั้น ตัดรอบเอา "จุด" อะไร ? แค่ไหน ?

"ความเก่ง" หรือ อภิญญา ดังที่เราได้อธิบายมาตามลำดับ ๆ นี้ จึงเป็น "ความรู้ยิ่ง" หรือ "ความเก่ง" ที่เป็น**ความสูงขึ้น ๆ มาตามลำดับ ๆ** แท้ ๆ ของ "ธรรมะแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า" หรือ ของ "ธรรมะที่เรียกว่า **พุทธวิชชา** แท้ ๆ จริง ๆ"

การ "**ระลึกชาติเก่า**" *ขึ้นมา เป็นปัจจัย เพื่อวิปัสสนา จนเกิด* "*ญาณ*" **(บุพเพนิวาสานุสติญาณ)** เพราะรู้แจ้งแทงทะลุ "รูป" เข้าใจแจ้งแทงตลอด "นาม" หรือ รู้แจ้งแทงทะลุ "เหตุปัจจัย" *(มหาปัฏฐาน)* เข้าใจแจ้งแทงตลอดใน "ความเชื่อมต่อ–ความส่งสืบการเป็นไป" **(ปัจจยาการ หรือ ปฏิจจสมุปบาท)** ได้ถูกตรงจริง ๆ จนชื่อว่า บรรลุ "บุพเพนิวาสานุสติญาณ" ตามเป้าหมายของพุทธวิชชาแท้ ๆ นี้ จึงเป็น "ความรู้ยิ่ง หรือ ความเก่ง" *(อภิญญา)* **ที่เก่งยิ่งกว่า ดียิ่งกว่า น่าทึ่งยิ่งกว่า ประณีตยิ่งกว่า "อิทธิวิธี"** ที่ว่า เหาะได้ เดินน้ำ ดำดินได้ แท้ๆ จริงๆ ด้วยนัยะแห่งธรรมเป็นประการเช่นนี้เอง จึงจะถูกต้องเป็นจริง ลงร่องลงช่อง ไม่ขัดไม่แย้ง ตามที่พระพุทธเจ้าทรงยืนยันว่า "**บุพเพ-นิวาสานุสติญาณ**" นั้น เป็น "ผลธรรม" **ที่ดียิ่งกว่า ทั้งประณีตยิ่งกว่า ข้อก่อน ๆ** คือ ยิ่งกว่า "**อิทธิวิธี**" แน่ๆ เพราะลำดับสูงกว่า

แต่ถ้า "สามัญผล" ที่ยังหลงเข้าใจอยู่แบบปุคคลาธิฏฐาน หรือ แบบโลกๆแล้ว ทุกคนก็จะต้องเห็นว่า "**การเหาะเหินเดินน้ำดำดินได้**" นั้น **เป็นผลที่เก่งยิ่งกว่า น่าทึ่งยิ่งกว่า สูงเด่นยิ่งกว่า "การระลึกชาติได้"** อย่างแน่ๆ เพราะเหาะได้ เดินน้ำ ดำดินได้ นั้น มันเป็นการเหลือวิสัยไปเสียยิ่งกว่า การระลึกชาติได้เป็นไหน ๆ **การเหาะได้ ฯลฯ** มันก็ต้อง*เก่งกว่าดีกว่า* **การระลึกชาติได้**แน่ ๆ เมื่อเป็นดังนี้ ก็จะ**ขัดแย้ง**กับพระพุทธพจน์ที่ทรงสอนยืนยันไว้ว่า

203

"**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" *นั้นต้อง เก่งกว่า ต้องดียิ่งกว่า ประณีตยิ่งกว่า* "**อิทธิวิธี**" นั้นทันที

ด้วยเหตุฉะนี้ ก็จะเห็นได้ชัดว่า หากแม้นใครรู้สึกว่า *การเหาะได้ เดินน้ำดำดินได้ แบบ*ปุคคลาธิฏฐาน *แบบเอาร่างเอากายเหาะทั้งแท่งทั้งท่อนกันเลย เป็นสำคัญ ฯลฯ* นั้น เป็น**เรื่องเก่งเป็นเรื่องดีกว่า** การระลึกชาติได้ คนนั้นก็ยังเป็น**ผู้เข้าใจอย่างโลก ๆ** อยู่ เพราะไม่เข้าใจขั้นตอนของธรรม ยังไม่เกิดปัญญาเข้าใจแท้ ยังไม่หยั่งลง จนมีสภาพ**เห็น "ผล" ของการระลึกรู้ชาติ** ยังไม่เห็นคุณในการระลึกชาติว่า มันมีสาระทำให้เราปรับปรุงจิต ดับกิเลส เกิดความรู้ยิ่ง เบา–ง่าย–ว่าง–ไม่วุ่น–พ้นทุกข์ได้จริงแท้ มันมีประโยชน์กว่าที่จะไปมัวยุ่งกับการทำกายให้เหาะ ให้เดินน้ำดำดิน ฯลฯ เป็นไหน ๆ มันจึงดียิ่งกว่า และ มันละเอียดลึกซึ้งยิ่งกว่าจริงๆ

ดังนั้น ใครไปหมายเอาการเหาะเหินเดินน้ำดำดิน ฯ *เถนตรงซื่อ ๆ ดื้อ ๆ* อย่างนั้น มาเข้าใจว่า **เป็น "อภิญญา" หรือ เป็น "ปาฏิหาริย์" ของพุทธศาสนา** จึงเป็น "**มิจฉาทิฏฐิ**" เพราะขัดกับคำสอนของพระศาสดา **แม้แง่นี้ เพียงเท่านี้** ก็เป็นเหตุผลที่จะเห็นได้ รู้ได้ อยู่โต้ง ๆ ชัด ๆ จริง ๆ **ถึงเป้าหมายของ "พุทธศาสนา"** ทบทวนไตร่ตรองดูดี ๆ ว่า ใช่หรือไม่ ? "ปาฏิหาริย์" ในเชิงอื่น ๆ หรือ "อภิญญา" ข้ออื่น ๆ ที่ **เป็น "โลกียอภิญญา"** ที่**ไม่ใช่ "สาระ" ของพุทธศาสนา** ก็โดยนัยะเดียวกันนี้แล จะไม่บรรยายต่อล่ะ ขอให้ผู้อ่านวิเคราะห์ต่อเอาเองเถิด เพราะได้อธิบายมาแล้ว

ถ้าผู้ใด "เห็นได้" เข้าใจได้จริง ก็จะเห็น "ทะลุ" ไปได้อีกไกล จะเห็น "สอดคล้อง" ในเรื่องต่าง ๆ คลายข้อข้องใจแคลงใจต่าง ๆ ไปได้อีกมากเรื่องมากข้อทีเดียว

เช่น จะเห็นแจ้งชัดว่า "การระลึกชาติ" นั้น เมื่อหมายเอา "ความเกิด" ที่เป็นการเกิดของจิต ทุกขณะที่มันเกิด แล้ว "ดับลง" แล้วเราก็ย้อนกลับไปหยิบจับเอา "ความเก่า" หรือ ความเกิดของจิตที่มีรูปมีอาการแล้วนั้น ๆ มาระลึกดู

204

มาทำ "ความรู้ใหม่" ดูอีกที "จิต" ที่เคยเกิดมาแล้ว ยิ่งเก่ายิ่งนาน ยิ่งจะต้อง "ย้อนกาล" ไปไกลๆนั้น ก็ยิ่งจะไม่ "สดใหม่" ไม่ "รู้" อะไรได้มาก มันจะไม่มีประโยชน์เท่าระลึกเอา "จิตใหม่" ที่เกิดแล้วดับไปใหม่ๆ มาอ่าน มาพิจารณา มาวิปัสสนา แทงทะลุรู้ กาย–เวทนา–จิต–ธรรม เลย ดังนี้ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า *"การระลึกชาติ" ที่จะเป็นไปเพื่อ "สัมมาญาณ" เป็นไปเพื่อ "สัมมาวิมุติ" นั้น* **ยิ่งระลึกชาติได้เร็ว มีสติรู้เท่าทันได้ถึง "ความเกิด" อันใหม่ที่สุด ได้เท่าใด ? ก็ยิ่งจะเป็นประโยชน์มหาประโยชน์มากเท่านั้นๆ !** ระลึกถึงได้ชั่ววินาทีที่ผ่านไปได้ว่า เรามีอารมณ์อย่างไร ? เรามีจิตเกิดเป็น "ผี" หรือ เกิดเป็น "เทวดา" หรือ เกิดเป็น "พรหม" แล้วก็ให้รีบแก้ไขให้ทันท่วงที **การระลึกชาติ**ที่ยิ่งระลึกถึงชาติที่เพิ่งผ่านไปได้เร็วเท่าใด ? ใหม่เท่าใด ? ก็ยิ่ง "ดีเยี่ยมยอดสุด" เท่านั้น ! เพราะมันใกล้ปัจจุบันธรรมที่สุดยิ่ง จึงใกล้ "ปรมัตถธรรม" ที่สุด เป็นของใหม่สดที่สุด จึงจริงแท้แน่ใจได้ยิ่งกว่าสิ่งที่ยิ่งเก่ายิ่งแก่ ! ยิ่งจับมันคนตายอยู่คามือ คาเหตุการณ์ปัจจุบันขณะนี้ๆ มันก็ยิ่งแท้ๆ จริงๆ ยิ่งกว่าที่ผ่านไปแล้ว แม้ชั่วนาที ชั่ววินาที เอาทีเดียว

ดังนั้น ยิ่งชั่วขณะจิตนั้นกระทบ ขณะจิตนั้นเกิดอารมณ์จับ "**ชาติ**" จับ "**ความเกิด**" **ของจิต**นั้นได้ ยิ่งทันทีทันควัน ก็นั่นแหละ ยิ่งคือ **ความจริง**ที่ยิ่งกว่าจริงที่สุด เป็นยอด "ปรมัตถธรรม" เราจะได้รู้ "จิต" แท้ๆ จับอารมณ์แท้ๆ ของ "จิต" ถูกจริง แล้วก็ให้หยั่งอ่าน "เวทนา" ทั้งหลายของ "จิต" นั้นๆ ของเรา ให้ออกเถิด ! *นั่นแหละคือ* "ชาติ" *ตัวสำคัญที่มุ่งหมาย เป็น "สัมมาญาณ"* **แล้วจงปรับจงเปลี่ยน** *(จงทำ "อิทธิวิธี" ให้บรรลุ เป็น "มโนมยิทธิ")* **จงลด จงทำการผ่อนคลายอารมณ์จิต ที่มันโลภ มันโกรธ หรือ มันทุกข์ มันสุขนั้น ลงให้บางเบา หรือ ยิ่งหลุดพ้น บริสุทธิ์ ว่าง เฉย ปราศจากโลภ-โกรธ สิ้นทุกข์สิ้นสุข บริสุทธิ์ผุดผ่องสนิทสะอาดเนียนได้**

ก็ยิ่งยอดเยี่ยมแห่ง "ปรมัตถ" เป็น "สัมมาวิมุติ" เลย *เป็น "ฌาน" แท้ แบบพุทธศาสนา* อันเรียกว่า "โลกุตตรฌาน" จง "รู้" และจง "ทำ" ให้ได้ ดังนี้เถิด

"บุพเพนิวาสานุสติญาณ" ที่ทรงฤทธิ์ ทรง "ผล" หรือ นับว่า "เก่ง" **ถูกต้องเป็น "สัมมาทิฏฐิ"** แล้วละก้อ จะต้องยิ่งระลึกชาติได้เร็ว ระลึกถึงความเกิดได้ใหม่สด เป็นการระลึกถึงที่ยิ่งฉับพลันทัน "จิต" ดวงที่เกิดแล้วก็ดับลงไปในทันทีทันใด เราก็รีบหยิบขึ้นมาระลึกดูได้เสมอ ๆ นั่นต่างหาก ที่ยิ่งเก่งยิ่งทรงฤทธิ์ ทรงผล ฉะนั้น "การระลึกชาติ" ที่เป็นไปเพื่อ "ผล" ทางพุทธศาสนาแท้ จึงจะมีความเห็นดี–เห็นเก่งในเงื่อนไขที่**กลับกัน** กับความเห็นของเดียรถีย์ หรือ เดรัจฉานวิชชาอีกแหละ ดังนั้น แม้จะ**ระลึก "ชาติ" อดีต** ที่เอาที่เกิดกันในชีวิตร่างกายนี้ ก็ยิ่งแท้ ยิ่งจริง ไม่ว่าจะเป็นกายกรรม–เกิด, วจีกรรม–เกิด หรือ มโนกรรม–เกิด ก็ดีทั้งนั้น แม้จะเป็นเมื่อปีที่แล้ว หรือ หลายปีที่แล้ว ก็ตาม ไม่ต้องข้ามร่าง ข้ามกายแท่งนี้ไป มันเป็น "ความยืนยัน" ได้จริง ได้แท้ยิ่งไปกว่าระลึกข้ามภพ ข้ามร่าง ข้ามกายขันธ์นี้ เราเคยเป็นอย่างนั้น มีจิตอย่างนั้น อารมณ์อย่างนั้น **ชั่วอย่างไร ? ดีอย่างไร ?** เราก็ยังจะยืนยันได้จริงแท้แน่นอน พยานหลักฐานก็ชัดกว่า แล้วก็นำมาทำแก้ หรือ แก้ตัวประพฤติตนใหม่ ไม่ให้ชั่วอย่างก่อน ไม่ให้มือย่างเก่า ให้ได้ ก็เป็น "สันทิฏฐิโก" คือ พิสูจน์ได้ชัดกว่า ที่จะข้ามชาติไปพูดถึงชาติที่หมายเอาคนละร่างคนละกาย เพราะมันใหม่สดกว่า ยิ่งระลึกได้เร็ว เป็นเดือนที่แล้ว ก็ยิ่งใหม่สด และ*แท้กว่าปีที่แล้ว* หรือ ยิ่งเป็นวันที่แล้ว ก็ยิ่งใหม่สด **แท้จริงยิ่งกว่าเดือนที่แล้ว** และ ยิ่งนาทีที่แล้ว วินาทีที่แล้ว ก็ยิ่งใหม่สด **ยิ่งแท้แน่เอี่ยมอ่องยืนยันกันได้เร็ว เหลือ "ความจริง" อยู่มากยิ่งขึ้น ๆ** เป็น "ปุพเพนิวาสานุสติญาณ" ที่มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้น **แสดงถึง "สติ" อันยิ่ง** คือ มีความระลึกรู้ตัวได้เร็วได้ไว และ**แสดงถึง "สมาธิ" อันยิ่ง**

206

คือ มีจิตเที่ยงแท้ถาวรด้วย "รู้" ด้วยแรงแห่ง "วิมุติ" แท้ ที่มีเป็นฐานแล้วจริง จึงจะ "รู้" ได้เร็ว "วิมุติ" ได้แรง แกร่งกล้า จงทำ "ทิฏฐิ" ให้เป็น "สัมมา" กันจริงๆ ให้ได้เถิด !

สุดท้ายแห่ง "ปรมัตถ" ก็ยิ่งจับได้ไล่ทันใน "ความเกิด" ของชาติในปัจจุบัน อันเป็น "ปัจจุบันนิวาสานุสติญาณ" เลยทีเดียว ทั้งกายกรรม–วจีกรรม ทั้ง "จิต" ที่กำลังทำงานอยู่ในขณะปัจจุบันทันทีนี้ และ มี "ญาณ" หยั่งลง มีสติรู้รอบเท่าทันอยู่ว่า จิตเราทำงานอยู่ *(คือ เกิดอยู่ หรือคือ "ชาติ" ที่สำคัญที่สุด เป็น "ปรมัตถ" ที่สุด)* นั้นๆ มีโลภะ มีโทสะ หรือไม่ ? มีสุข มีทุกข์หรือไม่ ? *(สัมมาสติ)* แล้วเราก็พึง "ทำ" กับจิต ให้สู่ "วิมุติ" ให้เป็น "อุเบกขาเวทนา" เป็น "ฌาน" เป็น "วุฏฐาน" ให้เด็ดขาด ให้ได้ *("สัมมาวายาม" คือ เป็นความพยายามที่ถูกงานของพระ หรือ ของนักปฏิบัติธรรม และ เป็นความพยายามช่วงสุดท้าย เพราะถ้าทำได้เด็ดขาดแล้ว ถาวรแล้ว ผู้นั้นก็จะไม่ต้อง "พยายาม" กันอีก มันจะง่ายดายและเป็นเองทีเดียว)* ก็ยิ่งมีอานิสงส์สูง มีผลมากแท้ยิ่งๆ

ดีกว่า ถูกกว่า ที่จะไปมัวหลงใหล ระลึกชาติได้ ไปจนถึงชาติขันธ์ร่างกายโคตรตระกูล ที่ยิ่งเก่า ยิ่งแก่ ยิ่งย้อนกาลไปร้อยชาติพันชาติ คนละร่าง คนละขันธ์ คนละกายไปมาก เท่าใด ก็ยิ่งไม่แท้ ยิ่งไม่ใหม่ ยิ่งไม่สด ก็ยิ่งไม่มีสาระเยี่ยม *(ไม่มี "ปรมัตถ")* จงจับ "สาระ" ของบุพเพนิวาสานุสติญาณ ที่เป็น "พุทธวิชชา" อันเป็นปรมัตถธรรม ให้ได้ถูกเป้าหมายกันเถิด

เราไม่ควรจะไปมัวเมาตกเป็นทาสของ "อดีต" อันที่จริงแท้นั้น ไม่ใช่บทของ "ไตรลักษณ์" แล้ว *(อ=ไม่ ตีตะ=สภาวะ ๓ หรือ ไตรลักษณ์) อดีตไม่ใช่การเกิดขึ้น* อดีตไม่ใช่ความตั้งอยู่ อดีต คือ สิ่งที่ดับไปแล้วจริงๆ

ผู้ไปหยิบเอาอดีต หรือ "บุพเพนิวาส" มาคิดขึ้นใหม่ หรือ ระลึกไปถึงความเก่านั้นๆ แล้วก็เฝ้าเอามา*ยียำซ้ำแซะ เกิดสุข–เกิดทุกข์* **อนาทรร้อนเร่าอยู่ ไม่รู้เลิก ไม่รู้แล้ว หรือ เกิดก่อ เกิดสร้าง เกิดแล้ว**

207

ก็ยังมาหลง "ทำเกิด" ใหม่อีก ไม่มีอภิปัญญารู้เท่าทันอดีตมันอยู่อีก ผู้นั้นจะไม่มีทางเกิด "ญาณ" ใด ๆ อันจะพึงควรได้ เพราะการรู้จักใช้ "อดีต" หรือ ใช้ "บุพเพนิวาสานุสติ" เลย ผู้จะได้ "ญาณ" เพราะหยิบอดีตขึ้นมาระลึก เพราะใช้ "บุพเพนิวาสานุสติ" ก็โดยผู้นั้น จะต้องมีจิตกล้าแข็ง มีอารมณ์อยู่เหนือฤทธิ์เดชของอดีต ถ้าผู้รู้ตนว่า ยังอ่อนแอ หรือ พ่ายแพ้ต่อ "อดีต" เรื่องใด แรงอยู่ อย่าเพิ่งไปหยิบอดีตเรื่องนั้นมาคิด ทิ้งมันก่อน ปัดออกจากจิตให้ได้ก่อน ตั้งใจ ตั้งสติให้ดีก่อน แล้วค่อยนึกหยิบเอา "อดีต" ขึ้นมาพิจารณา *(แม้เรื่องที่ยังมีฤทธิ์เดชแรง ก็ยังพอไหว ถ้าได้ตั้งสติให้ดี)* ค้นอ่าน หยั่งตรวจดูลงไปถึง "เวทนา" หรือ "สุข–ทุกข์" ของอดีตนั้น ถึงรากเง่าถึงต้นตระกูล หรือคือ "โลภ–โกรธ" ของอดีตนั้น ๆ แล้วนำมาเทียบกับปัจจุบันของเราว่า เรายังเป็นอยู่เช่นเดิม เลวกว่าเดิม หรือ ดีขึ้นกว่าเดิม ถ้ายังเลวอยู่ก็ตั้ง "ศีล" ก็คิดหาอุบายหากฎ หาข้อกำราบปราบใจตน ให้แก่ตนขึ้นมา ตั้งมาตรการขึ้น เอาจริงเอาจังรัดรอบ จำกัดตนเข้าไป ในทุกอิริยาบถต่อไป ก็เป็น "ศีลสิกขา" ดังนี้ ก็เข้าหลักเข้าทางที่จะไปสู่มรรคสู่ผล และ *ยิ่งหยิบอดีตขึ้นมาเดี๋ยวนั้น แล้วรู้อารมณ์เลวของจิตเราเดี๋ยวนั้น พลางก็รีบปรับเปลี่ยนจิต ทำกับจิตจริง ๆ ให้มันลดละคลายสู่สภาพ "วิมุติ" ลง "วุฏฐาน" เข้า* **ก็นั่นแหละคือ "ทำฌาน" เป็น "จิตสิกขา" แท้ เป็นการใช้ "วิชชา ๑" บุพเพนิวาสานุสติญาณ** จะเกิดผลได้มีจริง และ ทำงานเดินทางไปสู่ "อาสวักขยญาณ" จริง ๆ

ส่วนผู้ที่ยังเป็น "ทาส" ของอดีต จะไม่รู้ตัวเลย ว่า ตนถูก "อดีต" มันใช้เอา มันเล่นงานเอา ยิ่งระลึกชาติไปได้มาก แล้วก็ไปหลง "จริงจัง" อยู่กับอดีตเหล่านั้นมากเท่าใด ? ก็ยิ่งจะถูกอดีตใช้ซ็อก ๆ ๆ ทำโน่น ทำนี่ ปะติดปะต่อเรื่องก่อ เรื่องสร้างอยู่นั่นแล้ว "อดีต" ที่ระลึกได้ จะไม่ช่วยให้ตนได้รู้ธรรมเลย เพราะมันไม่ได้ "วิปัสสนา" ไม่ได้หยั่งย้อนแทงทะลุรู้ "นาม" (*คือ* รู้เวทนา – จิต *ของอดีต จึงไม่มีทางรู้ธรรม ของอดีตนั้น ๆ*

แต่ไปถูก "รูป" แห่งอดีตกดหัวใช้เสีย จึงกลายเป็นทาสของอดีต หรือ ทาสของสิ่งที่ตนระลึกย้อนกาลได้ การมีอภิญญาแค่ **มี "บุพเพนิวาสานุสติ" หรือ แค่ระลึกชาติได้ แบบนี้** เท่านี้ ก็เลยยิ่งซวย ยิ่งขาดทุนใหญ่ เนื่องจากยัง**จริงจัง**กับอดีตนั้นๆ จนเกินเหตุ ยังหลงว่า **อดีตนั้นๆเที่ยง** อดีตนั้นๆเป็นของจริง (*นิจจะ หรือ สัสสตะ*) อันยิ่งคือ ความไม่เข้าใจ–ไม่รู้ชั้นเชิงจริง นั่นคือ **ยิ่งไม่เกิด "ญาณ"**

เมื่อผู้ใดเข้าใจ "อดีต" ได้ดี รู้ชัดว่า มันก็คือ "สิ่งที่ได้ดับไปแล้ว" **ไม่ใช่ของจริง** รู้เท่าทันในปัจจุบันดียิ่งขึ้น รู้เท่าทันในความติดอดีต ยึดอัตตาเป็นนิจจาของตน จนอยู่เหนืออฤทธิ์เดชของอดีต ได้พอสมควรแล้ว คือ เกิด "ญาณ" เป็น "สัมมาญาณ" รู้ว่า มันเป็นสิ่งที่เคยเกิดเคยผ่านมา และ มันเคยพาทุกข์มานักแล้ว จึงจะเป็น "ผล" ช่วยจิตเราให้รู้ปล่อย รู้วาง เป็น "สัมมาวิมุติ" เป็นการระลึกชาติที่**มี "มรรค" มี "ผล"** หรือ มี "**บุพเพนิวาสานุสติ**" จน **เกิด "ญาณ"** จริงๆ *ถูกทางแท้แล้ว* ทีนี้จะระลึกถึง "อดีต" จะนั่งนึกระลึกทวนดูความเก่า เรื่องหลัง แล้วหยั่งดู กาย–เวทนา–จิต–ธรรม ของ "อดีต" เหล่านั้น ทั้งหลาย เพื่อความรู้ยิ่ง **เพื่อความเข้าใจยิ่ง เพื่อยืนยันความแท้จริง คือ เพื่อความแน่ใจถึง "ความโง่เก่าๆ" ที่ผ่านมา เพราะไปหลงติดหลงยึดหลงเป็นวรรคเป็นเวรกับมัน มานักหนา เป็นการเพิ่มศรัทธา เพิ่มปัญญาแท้** ก็จง "ทำ" จงระลึกได้เสมอๆ **จะระลึกย้อนไปถึงหมื่นแสนชาติใด อย่างไร ก็พึงทำได้ และ ควรทำ** เมื่อตนมี "วุฏฐาน" แล้วจริง มีความพักแล้วพอเพียง ก็จงมี "อุฏฐาน" อันตรง "กรรมฐาน" ต่อไปเทอญ จงรู้ "ขั้นตอน" รู้ลำดับแห่งกรรมฐานของตนให้ถูก ให้ตรงเถิด

เพราะ การมี "วุฏฐาน" ที่แท้แล้ว ก็เป็น "**ฌาน**" จริง ซึ่งเป็นระดับ "ฐาน" ที่จะให้ต่อ "อุฏฐาน" ให้ทำได้อย่างตรงถูกระดับ ไม่อ้อมไม่เอียง

จึงเป็นการปฏิบัติตรง ผู้มี "ฐาน" เช่นนี้ ไม่จำเป็นจะต้องใช้กรรมวิธี "นั่งเข้าฌานหลับตา" และ **จะไม่ติดใจใน "ชาติเก่าปางก่อน" อันเป็นชาติที่ข้ามภพ ข้ามร่างกายขันธ์นี้ไปอะไรนักหนาจริงๆ แต่จะยิ่งเกิด "ญาณ" ระลึกรู้ชาติเก่าปางก่อนหลัง ได้ยิ่งๆ ขึ้น ไปอีกต่างหาก แม้ชาติที่ข้ามภพข้ามร่างข้ามกายก็จะยิ่งรู้ยิ่งจริง** เมื่อเรามี "วิมุติ" จริงแล้ว ก็จะมี "ญาณ" ระลึกรู้ "ชาติ" อันยาวไกล (*ทูเร*) ไปได้เอง ก็ค่อยใช้ "ญาณ" นั้นในตอนนั้น อันเป็น "เบื้องต่อไป" เทอญ จงสำคัญ**เบื้องต้น–เบื้องต่อไป**ให้ถูกตอน ถูกขั้น ถูกระดับเถิด

ข้อสำคัญ ขอให้มี "**สัมมาทิฏฐิ**" **ในบุพเพนิวาสานุสติญาณ**ให้ได้แท้ ให้ตรงเป้า ทั้งกรรมวิธี (*มรรค*) เมื่อ "ระลึกชาติ" นั้น จะระลึกอะไร ? แค่ไหน ? และทำอย่างไร ? **จึงจะเป็น "วิชชา ๑" ที่จะพาส่งผล** ถ้าขืนเข้าใจ "บุพเพนิวาสานุสติญาณ" เป็น **มิจฉาทิฏฐิ** แล้ว **จะไม่ชื่อว่า "วิชชา ๑" ของพุทธ** และมันจะไม่ใช่ "มรรคอริยสัจ" อันจะพาส่งผลจริงๆ แต่กลับจะเป็นการทำลายตน กลายเป็นกิเลสตัณหาเป็น "โมหะ" ยิ่งๆ ขึ้น ก่อให้เพิ่มโลภะ เพิ่มโทสะ ร่ำไป ผู้ปฏิบัติผิด เพราะหลงผิดดังกล่าวนี้ จึง "ขาดทุน" หรือ "เสียท่า" อันอาจเรียกอย่างตลาดๆ หน่อยก็ว่า "ซวยมหาซวย" จริงๆ และ *มีมากหลายในหมู่นักแสวงหาธรรมะ ที่ยังไม่เข้า "สัมมาทิฏฐิ"*

สรุปรวมความ "**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" นั้น ก็คือ **จะต้องพ้น "มิจฉาทิฏฐิ" สิ้นไปได้จริงๆ** ไม่เช่นนั้น จะ "ซวยมหาซวย" เอา เพราะเป็นเรื่อง "จิตในจิต" เป็นเรื่อง "จิตถึงจิต" แท้ *เป็นการ "เข้าจิต" เกิดสภาวะจริง ไม่ใช่เพียง "เข้าใจ" แค่รู้เหตุผลระดับหนึ่ง คือ เพียงสักแต่ว่า "รู้" อยู่เท่านั้น ทั้งไม่ใช่การ "หลงรูปจิต" เป็นวรรคเป็นเวรกันอีกด้วย* เพราะแม้ระลึกชาติ เกิดสภาวะจริงได้ ปั้นรูปเก่าที่เคยเกิดได้แล้ว ก็มิใช่จะให้ "รูป" นั้นมันยั่วยวนชวนเราให้บ้าไปกับมัน คือ เราไปหลงจริงจัง หลงภูมิใจจมอยู่กับ "ความเก่า" นั้น มันก็ซวยกันเท่านั้นเอง เราจะต้อง**วิปัสสนา**หยั่งย้อนซ้อนเข้าไปใน "รูป" นั้น

ใน "ความเก่า" (*กาย*) นั้น ให้ถึงเวทนา – ถึงจิต – ถึงธรรม จนละ หน่าย คลาย เห็นแท้ให้ได้ว่า มันพาเราทุกข์ (*อริยสัจ*) มานักหนาทุกชาติ ๆ ๆ นั่นแหละ **เราจะละ หน่าย "อดีต" นั้น ๆ ด้วยซ้ำ มิใช่เราจะหลงเมาอยู่แต่กับ "อดีต" นั้นๆ เป็นอันขาด** ไม่เช่นนั้น ผู้นั้นจะชวยซ้ำด่ำอยู่กับความเป็นทาสของ "อดีต" หรือ เป็นทาส "รูปจิต" แซะซ้ำวนเวียนจมดิ่งอยู่กับมันจนตายฟรีกันเป็นชาติๆ ดั่งกล่าวแล้ว เพราะปฏิบัติไม่เป็นวิปัสสนา ไม่เป็นสติปัฏฐาน เนื่องจากยัง "มิจฉาทิฏฐิ" อยู่แท้ จึงต้องทำความเข้าใจให้ตรง ทำความเห็นแท้ให้เข้าร่องเข้าเบ้าเถิด

เมื่อเข้าใจ "**บุพเพนิวาสานุสติญาณ**" ได้ จุดหมาย เค้นเอาความสำคัญได้ถูก ไม่สำคัญผิดแล้ว **อภิญญา** อันเป็น "วิชชา ๒" (*แห่ง "เตวิชโช"*) คือ "**จุตูปปาตญาณ**" ก็จะเข้าใจได้ง่ายเข้า